

07.03–20.03.2013

SELVER

**LAADA-
PÄEVAD**

0,99
5,66/kg
tavahind 1,50

**PÄEVA-
PAKKUMINE**
Esmaspäev 11.03

Kalev
kompvek'Karakum või Kalev
175 g

6,99
0,70/kg
tavahind 9,99

**PÄEVA-
PAKKUMINE**
Esmaspäev 11.03

Pupil
koera kuivtoit kana- ja veiseliha
10 kg

26,99
0,18/tk / 0,20/tk / 0,22/tk
/ 0,24/tk
tavahind 34,90

**PÄEVA-
PAKKUMINE**
Esmaspäev 11.03

Pampers,
mähkmed Megabox Midi 150 tk/pk,
Maxi 132 tk/pk, Maxi Plus 120 tk/pk või
Junior 111 tk/pk

0,75

Oskar
lihaviiner, e-vaba
125g
6,00/kg

Fotodel on illustratiivne tähendus. Pakkumised kehtivad kuni kaupa jätkub.

Eesti Päevaleht

HIND EESTIS 1,15 EUROOT | VÄLISMAAL 2,10 EUROOT | NR 49 | ESMASPÄEV, 11. MÄRTS 2013

ajaleht.epl.ee

Foto: Marko Jakobson

Suur Munamägi on seni arvatust peaaegu meetri jagu madalam

Laseri abil Eesti pinnavormide mõõtmine sunnib õpikuid ümber kirjutama – kui iga koolijüts teab, et Eesti ja Baltikumi kõrgeim tipp Suur Munamägi on 318,1 meetrit kõrge, siis uuemate andmete järgi on selle kõrguseks hoopis 317,1 meetrit. Lennukilt LIDAR-seadme abil tehtud mõõtmised muutsid ka paljude teiste mägede kõrguseid. Eesti kõrguselt teine mägi – Vällamägi – kahanes lau-

sa rohkem kui kahe meetri võrra. Samas said kõrgust juurde Ollomäe ja Hardomäe. Et tulemused ametlikku edetabelisse kantaks, tuleb mäed siiski ka käsitsi üle mõõta – mets ning taimestik võivad laserkiirt veidi eksitada. Neli aastat kestnud mõõtmised LIDAR-iga andsid uue Eesti kõrgustekaardi, mis on kõigidele huvilistele kättesaadav maa-ameti geoportaalis. Lisaks geograafia- ja kartograafiahuvilis-

tele pakub see uut infot ka ajaloolastele. Valdo Praust avastas tänu uuele kaardile, et Sõrke linnamägi Märjamaa lähistel on täiesti korrapärase ringi kujuga. „Ühtegi teist sellist korrapärast ringvalli pole Eesti pinnalt veel leitud,” kinnitab Praust, kes peab linnamäge kas muistseks kultusekohaks või observatooriumiks ja tõmbab paralleele kuulsale Stonehenge’iga. **Loe pikemalt lk 2–3**

Vaesuse nõiaring

Tallinna ühiselamu-tüüpi majades elavad tuhanded lapsed äärmises vaesuses ning külg külje kõrval narkomaanide ja alkohoolikutega. Kui paljudel neist jätkub jõudu sellest keskkonnast välja murda? **lk 6–7**

Ossipenko firma jättis osa prügist ära vedamata

Põhja-Tallinnas jäätmevedu alustanud Ida-Virumaa prügikuninga Nikolai Ossipenko firma Ekovir ei leidnud kõiki tühjendamist vajavaid prügikonteinereid üles ja nõnda on mitmel pool majade juurde tekkinu väikesed prügi-mäed. **lk 5**

Lindpere karikajahil

Joel Lindpere on uues klubis Chicago Fire’s hästi kohanenud ning peab meeskonda võime- liseks heitlema ka tiitlite eest. Ka Eesti koondisesse mängima tulek peaks tal nüüd lihtsam olema. **lk 16**

JUHTKIRI

Enam tervena elatud aastaid

Andrus Ansipi valitsus on oma tegevusprogrammis deklareerinud, et nende eesmärk on saavutada 2015. aastaks tervena elatud eluea kasv sünnimomendist meestel 57,1 ja naistel 62 aastani. Möödunud nädalal avaldatud tervena elatud aastate – periood, mil inimene on pikaajaliste terviseprobleemide või krooniliste haigusteta – statistika annab hea võimaluse vaadata, kui kaugel sellest eesmärgist ollakse.

Tegelikkus oli 2011. aastal meeste puhul keskmiselt 54,2 ning naiste puhul 57,9 tervena elatud aastat sünnimomendist arvates. Selleks, et anda valitsuserakondadele võimalus raporteerida 2015. aastal edusammudest tervise edendamise vallas, peaksid mehed hakkama tervena elama keskmiselt 3,1 aastat ning naised 4,1 aastat kauem.

See võib üllatada, aga päris ulme selline paranemine kõigest nelja aastaga isegi ei ole: ajavahemikus 2005–2009 kasvas meil naiste tervena elatud aastate näitaja ju 52,4 aastalt 59,2 aastani ja meestel 48,3 aastalt 55 aastani. Kui nüüd peale paari vahepealset taandarengu aastat sarnast spurti korrata, siis jõuaksimegi nelja aastaga Euroopa Liidu keskmiste näitajateni.

Aastate 2009–2011 taandarengu põhjusena on nimetatud ennekõike majanduskriisi ning sellest tingitud sissetulekute langust. Koos sissetulekutega vähenesid ka inimeste võimalused teha tervislikuks eluviisiks teadlikke valikuid. Teravaim majanduskriis on meil nüüd küll möödas,

aga seis on siiski endiselt segane – palju rahulolematust oma majandusliku olukorraga, palju napi sissetulekuga või siis rahanappuse vältimiseks mitmel rindel rabavaid inimesi, palju välismaal töö käimise tõttu logisevaid peresuhteid jne. Kui

kõrvutada ilusaid ja õigeid plaane, mis on kirjas rahvastiku tervise arengukavas aastateks 2008–2020, probleemidega, mis selles vallas on, siis peab lähiaastatelt suure progressi lootmiseks suur optimist olema.

Aga rumal oleks tervise puhul ainult valitsuse tegemiste ja tegematajätmist kritiseerimisega piirduda. Valitsus valitsuseks, sellest ei tohi ennast häirida lasta, kui on olemas kasvõi mõnedki võimalused iseenda tervist edendada. Paljudel inimestel on sellised vähe raha ja aega küsivad „reservid“ olemas – näiteks juua vähem alkoholi, muuta veidi toitumist, lõpetada suitsetamine, minna välja jalutama. Need on tühimuseeni räägitud asjad, mille tegemine seisab tihti inimese enda laiskuse ja tahetejõuetuse taga. Vaadates Eesti tervishoiusüsteemi tulevikuväljavaateid, paistab, et hea tervis – selline, mis arstiabi vähe vajab – muutub tulevikus järjest väärtuslikumaks. ●

REPLIIK

Nutikad maaostud

Nagu tänasest lehest lugeda võite, on Raivo Varele tulnud nutikas idee, kuidas raha pikaks ajaks stabiilset tulu tootma panna – osta mobiilimastide alust maad. Mobiilifirmad maksavad ju maa omanikule hoonestusõiguse tasu. Tasu, nagu selgub, on korralik, võrreldes sandisentidega, mida Elektrilevi maaomanikule elektrimastide ja -liinide talumise eest maksab. Ehk tasuks riskihimulistel investoritel hakata kokku ostma elektrimastide alust maad, sest nende talumise tasu arvutamise meetodika on muutmisel. Miks peaks mobiili- ja elektrimastide tasu iga-veoseks tohutult erinevaks jääma? ● **Villu Zirnask**

Lk 10: Bjørn Lomborg rikaste keskkonnaaktivistide karuteenest

Lk 11: Mart Niineste näpunäited šovinistist oponendi tasulülitamiseks

LIGI KRITISEERIB KREDEXIT

Rahandusminister Jürgen Ligi heidab Kredexile ette, et viimane reklaamis oma korterelamute renoveerimistoetuste mahutu suuremana, kui reaalsed võimalused seda lubavad. **ERR**

OVIIR KIIDAB MANTLIPÄRIJAT

Kaks ametiaega riigikontrolörina töötanud ja aprillist pensionile siirduv Mihkel Oviir (pildil) peab presidendi pakutud uue riigikontrolööri kandidaati Alar Karist õnnestunud valikuks, vahendas

BNS. Oviiri sõnul on Karis kandidaat, keda ei saa kahtlustada parteipoliitilises kallutatuses ja kuigi ta on oma ala tippteadlane, on Karisel ka suur administreerimise kogemus. **Delfi**

Uudse lasertehnikaga mõõtmine viis Suurelt Munamäelt meetri

Laserkiire abil lennukilt maapinna kõrgust mõõtnud LIDAR-seade avastas ka vanu teelõike ja kuulsa Stonehenge'i sarnase muistse kultusekoha.

Ulvar Käärt
ulvar.kaart@ep.lee

Iga eestlane oskab une pealt öelda, et meie kõrgeim mägi on Lõuna-Eestis Haanja kõrgustikul asuv Suur Munamägi. Ilmeksimatult teatakse ühtlasi kooliõpikutest pähe kulunud tõde, et selle meie rahvuslikuks uhkuseks oleva mäe kõrgus on 318 meetrit üle mere pinna. Kuid kas see viimane fakt ikka peab päriselt paika?

Just selline küsimus tekkis hiljuti Tartu ülikooli geograafia instituudi geoinformaatika ja kartograafia professoril Tõnu Ojal, kui ta võrdles maa-ameti moodsa laserkiiretehnikaga LIDAR-mõõdistamise andmete alusel koostatud Eesti uut reljeefikaarti praegu teada olevate andmetega.

Uurides lähemalt Haanja mäge kõrgusi, avastas ta üllatusega, et seni teada ning ametlike märgitud tippude kõrgusi viimaste LIDAR-i mõõtmistulemustega kõrvutades ilmnes mõne mäe puhul enam kui seitsmemeetrine erinevus. Kui osa Eesti mäge kõrgusedetabelis esirinnas olevaid mägesid osutus seni arvatust kõrgemaks, siis teised jälle hoopis arvatust madalamaks.

Ka auväärse Baltikumi kõrgeima mäetipu tiitlit kandva Suure Munamäe puhul selgus, et selle praeguse ametliku kõrguse 318,1 meetri asemel sai lennukil kasutatud LIDAR-seade mõõtmistulemuseks hoopis 317,4 meetrit. Seega peaks mägi LIDAR-i järgi olema 0,7 meetri võrra madalam.

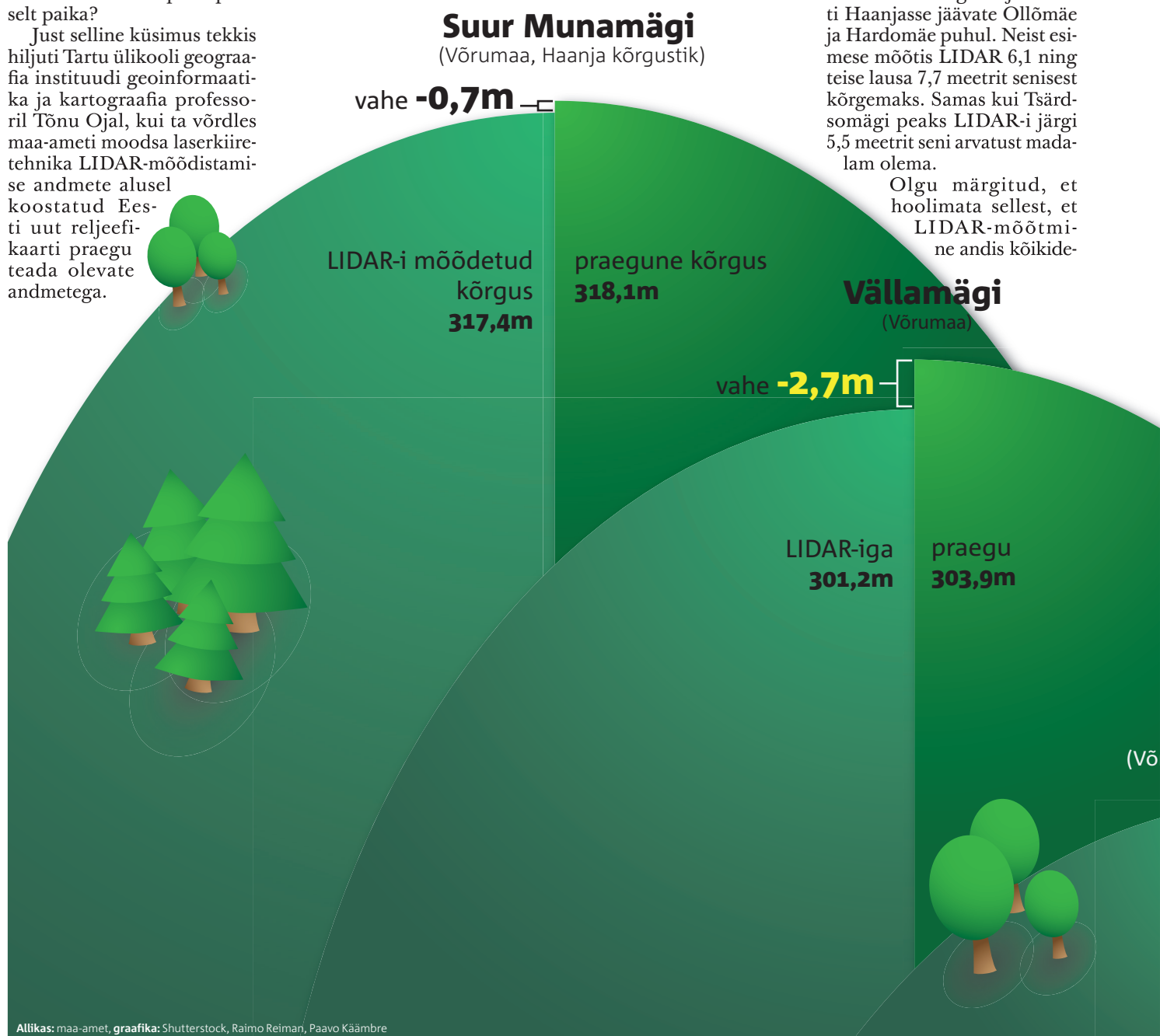
Veelgi suurem kõrguste erinevus ilmnis meie kõrguselt teise mäe, Suurest Munamäest

ainult kaks ja pool kilomeetrit põhja poole jääva Vällamäe puhul. Professor Oja esialgne analüüs näitas, et LIDAR-i andmete järgi võib see olla seni arvatust koguni 2,7 meetri võrra madalam. Kui praegu on selle ametliku kõrgusena märgitud 303,9, siis LIDAR andis tulemuseks 301,2 meetrit.

Kümme kõrgeimat samad

Kõige suuremad kõrguste erinevused tulid aga välja samuti Haanjasse jäävate Ollõmäe ja Hardomäe puhul. Neist esimese mõõtis LIDAR 6,1 ning teise lausa 7,7 meetrit senisest kõrgemaks. Samas kui Tsärd-somägi peaks LIDAR-i järgi 5,5 meetrit seni arvatust madalam olema.

Olgu märgitud, et hoolimata sellest, et LIDAR-mõõtmine andis kõikide-

Allikas: maa-amet, graafika: Shutterstock, Raimo Reiman, Paavo Käämbre

Raivo Vare firma Live Nature on kokku ostnud 40 mobiilimastiga maatükki

Mobiilioperaatorid kinnitavad, et kokkuostu ega firma võimalikkujõupositsiooni ei karda.

Urmas Jaagant
urmas.jaagant@ep.lee

„Ostame maad, millel asub mobiilimast,” teatab ettevõtte Live Nature OÜ ajalehekuulutuses. 2005. aastast tegutsev Live Nature ostab juba mitu aastat kokku hoonestusõigusega koormatud kinnistuid, teh-norajatiste aluseid maid ning nagu mainitud, maatükke, millel asuvad mobiilimastid.

Äri mõte on lihtne. Maa-omanik saab mobiilifirmalt tasu selle eest, et tema maa-le on mobiiltelefonimast püsti pandud. Live Nature lubab maa eest maksta 12-kordse aastatasu. Firma tagasihoidlikul kodulehel seisab näide: kui mobiilioperaator maksab maa omanikule hoonestusõiguse tasu 2000 eurot aastas, siis Live Nature on valmis kinnistu ära ostma 24 000 euro eest. Kui maatükk on Live Nature'i oma, hakkab mobiilifirma makstav tasu laekuma tema kontole. Sama skeemi järgi ostab ettevõtte kokku ka teh-norajatiste alust maad.

Firma tegevjuhina töötab Reio Vare, omanik on aga

Teoreetiliselt on võimalus, et kokkuostja hakkab nõudma kõrgemat aastatasu.

ettevõtja ja endine arengufondi nõukogu esimees Raivo Vare. Kuigi kinnistusregister näitab, et firma registrikoodiga on seotud täpselt 50 kinnistut, on Raivo Vare sõnul neist 40 maatükil mobiilimastid. Kui arvestada, et eelmise suve lõpus nimetas Eesti

Raivo Vare firmale kuuluv maatükk Rae vallas Tuulevälja külas, millel paikneb mobiilimast.

Foto: Rauno Volmar

Ekspress firmale kuuluvaks paarkümmend sellist kinnistut, siis on Vare äri korralikult laienenud.

Pikaajaline investering

Raivo Vare ei tee sellest suurepärasest äriideest suurt numbrit ja nimetab tegevust rahulikuks pikaajaliseks investeringuks. „Telefonimastiga maa müüvad need, kellel vaja raha kohe kätte saada, mitte jupp-haaval igal aastal, nagu operaatorid maksavad,” sõnas ta. „Sealt tulebki tulu ja tootlus. See on pikaajaline investeerimismudel, kindla kassavoo põhine.”

Vare eitab igasugust maa-de kokkuroobitsemist ja kinnitab, et iga masti all asuva kinnistu endale saamine pole eesmärk. „Ühe objektiga näiteks ei saanud aasta eest asja,

nüüd aga tuli maaomanik tagasi ja tegime kiire tehingu. Eesmärk ei ole neid võimalikult palju enda kätte saada. Ma ei välista, et kui on huvi, võib need maad tulevikus ka edasi müüa,” ütles ta.

Mida peab ettevõtte silmas teh-norajatiste aluste maatükkide kokkuostmisega, Vare lähemalt selgitada ei soovi. Elekt-riliinide alused kinnistud? „Teoreetiliselt oleks võimalik kokku osta ka neid, aga tasud, mis nende eest maaomanikele makstakse, ei ole tõsiseltvõetavad,” sõnas Vare.

Nii nagu ei soovita vana-sõna kõiki mune ühes korvis hoida, peaks Live Nature'i tegevus mobiilioperaatoreid ärevaks tegema. Aga ei tee, vähemalt väliselt. Eesti mobiilifirmad kinnitavad, et nende jaoks pole suuremat vahet,

kas mastide alused maatükid kuuluvad ühele omanikule või rohkematele.

EMT avalike suhete juht Kaja Sepp ütles, et võimalike riskikohti maandab see, et lepingu tingimused ja nende ülevaatamise kord on sõlmitud lepingutes väga konkreetselt sätestatud. „Maaomanikule hüvitatakse masti paiknemine tema omanduses oleva maal notariaalse lepingu alusel, milles on kokku lepitud aastane tasumäär,” sõnas ta.

Masti võib ära kolida

Tasu, mida maaomanikule makstakse, on tema sõnul valdavalt ühesugune, kuigi võib natuke sõltuda ka asjaoludest.

Loomulikult ei saa Sepp öelda, kui palju nad maaomanikele maksavad.

Teoreetiliselt on Sepa sõnul muidugi olemas võimalus, et mastidealuste maade kokkuostja hakkab jõupositsiooni

Raivo Vare ettevõtja

„Ma ei välista, et kui on huvi, võib need maad tulevikus ka edasi müüa.”

omandanuna nõudma kõrgemat aastatasu, aga tema arvates pole põhjust eeldada, et ettevõtte sooviks niimoodi pahatahtlikult käituda.

Sepa sõnul on EMT-l senise 21 tegutsemisaasta jooksul ette tulnud üks kord, kui maaomanikuga ei saavutatud tasus

Tehnorajatiste talumise tasu on muutmisel

- Maaomanikud saavad tasu ka elektrimastide- ja liinide talumise eest oma kinnistul. Elektrilevi võrk läbib ligikaudu 350 000 maaüksust.
- Talumistasu arvutamise alused määrab riik ja selle saamiseks tuleb kinnisasja omanikul esitada ühekordne taotlus.
- Tasu arvutamise meetodika on praegu aga muutmisel.
- Teatavasti leidis riigikohus eelmise aasta kevadel õiguskantsleri taotlust arutades, et talumiskohustuse hüvitise arvutamise reeglid ei ole põhiseaduspärase, ehk teisisõnu – talumise tasu on liiga väike.
- Maa hinda ja vastavat koefitsienti arvesse võttev valem tõi teh-norajatiste talumise tasuks mõningatel juhtudel isegi ühest Eesti kroonist väiksema summa.

kokkulepet ning mast demon-teeriti ja paigaldati teise kohta.

Elisa võrgujuht ja juhatuse liige Andrus Kaarelson ütles, et operaatorite esimene eelitus on alati mastialune maa ise omandada. „See on kasvav trend. Valdavalt on operaatoritel sõlmitud pikaajalised lepingud maaomanikega, kus on sees ka punkt maaostu eesõiguse kohta,” sõnas ta ja lisas, et Elisal on üle Eesti 250 mobiilimasti.

Vare äriideed pidas Kaarelson üsna riskantseks ja niisäriks, mille kõige suurem oht on see, et operaator otsustab masti krundilt ära kolida. Pretsedendid on tema sõnul olemas. „Iga juhtum analüsitakse eraldi läbi ning kui maa omanikuga kokkuleppele ei jõuta, siis kolitakse mast uude kohta,” märkis ta. ●

Linnatransport: trammijuht ei maganud, vaid oli küürus

Sõitjale jäi mulje, et trammijuht kippus tukkuma, ning ta soovitas juhil vahetuse lõpetada.

Anna-Liisa Villmann
anna-liisa.villmann@ep.lee

Toimetuse poole pöördus inimene, kes kirjeldas, kuidas reede hilisõhtul Tallinnas Maja-ka peatuses seisis tramm kummalistes, peatusena mitte ette nähtud kohtades ning juhikabiinis istuv proua kippus tukkuma. Sõitja koputas korduvalt trammijuhi aknale ja küsis, kuidas too end tunneb.

Samuti soovitas sõitja enda sõnul juhil vahetus lõpetada,

mida too siiski ei teinud, ning ta teavitas olukorrast politseid ja trammidispetšerit.

Tallinna Linnatranspordi AS-i avalike suhete juht Sirje Roht selgitas, et tegemist oli 34-aastase staažiga trammijuhi-ga.

„Ta on hästi väikest kasvu, rahulik ja tubli naine, kuid tema eripäraks on, et ta pole sirge rühiga – tema kehahoid ongi natuke küürus. Trammi-juhi sõnul oli värskest sadanud lund, trammirööpad libedad ning ta sõitis väga ettevaatlikult. Juhi sõnul võis tramm kohati jõnksutada,” selgitas Roht. Ta lisas, et juhikabiinis on vasakut kätt kang, mida tõmmates saab libeda korral

rööbastele liiva lasta, ning selle haaramisel peab juht pisut küürutama.

Keelebarjäär segas

Trammijuht ei räägi Rohu sõnul kõige paremini eesti keelt ning väitis ise, et ei las-ku reisijatega kunagi vaidluse. „Trammijuhi vahetus algas sel päeval 15.46 ja kestis 00.20-ni. Ta ei olnud üleväsinud ja kindlasti mitte purjus,” kinnitas Roht. Ta lisas, et sel juhul oli tegemist teineteise valesti tõlgendamisest tekkinud arusaamatusega.

Politsei- ja piirivalveameeti pressiesindaja Andres Sang märkis, et sellise sündmuse puhul on politseil võimalik

välja saata patrull, kes asub olukorda selgitama. „Kui selgub, et sõidukijuht on tõesti väsinud, aga mitte näiteks joo-bes, siis saab politsei ta siiski kõrvaldada juhtimiselt,” ütles Sang. Samas märkis ta, et Põhja prefektuuri juhtimiskeskusse selle juhtumi kohta teadet ei tulnud.

Võimaliku karistamisega on Sanga sõnul lagu keerulisem. Vastavalt liiklusseadusele ei tohi juht olla sellises haigus- või väsimusseisundis, mis takistab liiklusolude täpset tajumist, kuid liiklusohutiku tervise seisundit peab tuvastama arst. Alles seejärel saab politsei määrata karistuse muu rikkumise tunnustel. ●

Trammis (mitte ülalolevas) olevat teineteist valesti mõistetud.

Foto: Hendrik Osula

Uus prügiveedaja jättis Põhja-Tallinna maha prügimäed

Prügifirma saab tühjendamata konteinerite eest küll trahvi, ent suurjäätmel tuleb eraldi ära viia.

Anna-Liisa Villmann
anna-liisa.villmann@epl.eet

Kuigi Põhja-Tallinnas on uus prügiveedaja Ekovir OÜ juba märtsi algusest, ümbritsesid veel eilegi sealseid prügikaste rämpsumäed – prügi upitas välja nii rohelistest konteineritest kui vedeles laiili mööda maad. Lisaks leidus mitme maja hoovis suuremaid mööblitükke.

Kopli Vasara 6 korteriühistu esindaja Marina sõnul on probleem selles, et uus vedaja ei vii ära seda prügi, mis kasti kõrval maas on, ja jätab prahikotid maha vedelema. „Jumal hoidku, mis seal konteineri kõrval maas oli! Lepingus on

juhtus Ida-Virumaa prügikuniga Nikolai Ossipenko firmal Ekovir töepoolest äpardusi. „Näiteks tuvastasin, et Sõle tänaval oli uus [auto] juht, kes ei osanud marsruuti valida ega kõiki konteinereid tühjendada ja tegi seda reede õhtu asemel laupäeva hommikul. See oli ettevõtte esimese nädala kogenumatuse viga, kui eelmised vedajad lõpetasid.” Sarapuu ütles, et käesoleval nädalal ettevõtte juba teab, mida teeb, kuidas järjekord paika panna ja konteinereid üles leida.

Trahv on 50 eurot

Nende konteinerite eest, mis jäid tühjendamata või õigel ajal vedamata, tehakse ettevõttele aga trahv. „Trahv on 50 eurot üks tühjendamata konteiner. See kogus ei olnud väga suur. Samas on piirkonnas kokku 3500 konteinerit, mis on väga suur number,” lisas Sarapuu.

Praeguste prügmägede probleem säilib aga suurjäätmatega, mida Ekovir ära vedama ei pea. Seda seetõttu,

et uue prügiveosüsteemi kohaselt veab Põhja-Tallinnas olmejätmeid üks ettevõtte – OÜ Ekovir – ning mittegabariitseid ehk suuremaid jäätmeid OÜ Adelan Prügiveod.

Sarapuu rääkis, et paljud ühistud sõlmivad lepinguid

Uus prügiveosüsteem töötab praegu ainult Põhja-Tallinnas

Tallinna uus prügiveosüsteem rakenduski kõigepealt Põhja-Tallinnas, siis löödi lahku prügi vedamine ja käitlemine. 1. märtsist tühjendab jäätmekonteinereid Tallinna keskkonnametiga sõlmitud lepingu alusel Ida-Virumaa firma Ekovir, samal ajal, kui mujal linnaosades on vabaturg ning kehtib vana kord.

„Selle kõrval on suurjäätmete vedu, mille hanke võitis Adelan Prügiveod OÜ. Diivanid ja muu, mis ei käi olmejätmete alla, peavad nemad ära viima,” selgitas Tallinna abilinnapea Arvo Sarapuu.

Suurjäätmel tuleb eraldi ainult siis, kui korteriühistu või prügi tekitaja selle tellib. Prügikonteineri peab kas eraldi ostma või rentima.

Ekoviri kätte peaks prügi vedu minema ka Kristiine linnaosas, Haaberstis ja kesklinnas, v.a vanalinnas. „Me ei ole saanud kellegi teisega lepinguid teistesse piirkondadesse teha, sest need on hankes osalenud teenuspakkujate poolt kohtus vaidlustatud. Niikaua kui vaidlused käivad, on seal vabaturg,” lisas Sarapuu.

Põhja-Tallinna uus prügiveedaja on endast maha jätnud üle ajavad prügikastid ja –mäed.

Foto: Rauno Volmar

prügikonteinerite, aga mitte suurjäätmel ära vedamiseks. „Sealt tekibki probleem. Täna ei saa Ekoviri selles süüdistada, et inimeste poolt tekitatud prügmägi on vedamata. Kas teie usute, et diivan mahub konteinerisse? Ekovir peab konteineri tühjaks vedama, aga diivani, pesumasina või teleri jaoks peab korteriühistu omal algatusel ära veo tellima, mida ta ei tee,” lausus ta.

Peale selle on Sarapuu sõnul Tallinnas kaks erine-

vat prügiveo süsteemi. Üks on vabaturg ehk prügi veetakse nii, nagu korteriühistud tellivad. Teine on korraldatud jäätmeveo turg, mida juhib keskkonnamet. „Käisin ise eile Põhja-Tallinnas ringi vaatamas. Juhtunud on see, et konteiner on tühi, aga selle kõrval on prügi. See prügmägi ongi tekkinud vabaturu tulemusena, kus korteriühistu pole probleemile piisavalt tähelepanu pööranud,” rääkis abilinnapea. ●

„Juhtunud on see, et konteiner on tühi, aga selle kõrval on prügi.”

olemas, et lisapakid konteineri kõrvalt võetakse kaasa ainult minu tellimisel. Loodame, et järgmise prügiveo ajal [täna] on kõik juba täitsa okei,” ütles Marina eile. Ka Tallinna abilinnapea Arvo Sarapuu nentis, et esimesel töönädalal

hind al

9 790€

5 AASTAT GARANTII
või 100 000 km

Otsid ruumikat pereautot?

Uus Dacia Lodgy mahutab kogu pere mõnusalt ära.

City Motorsi Peterburi tee esinduses saad Lodgy ostuga valida kaasa kas:

- 500 € uue auto sissemakseks
- 500 € vana auto turuväärtusele peale
- 500 € eest kütust pooleks aastaks

CITYMOTORS

www.citymotors.ee/dacia | **Mõtle suurelt, maksa vähe**

Dacia Lodgy: uus mudel, 7 kohta, ruumikas salong, mahukas pagasiruum ning kaasaegne lisavarustus koos MEDIA NAV-iga. Vaata lisa www.citymotors.ee/lodgy. CITY MOTORS esindused: Tallinnas Staadioni 1, tel 626 4070, Tallinnas Väike-Paala 1, tel 644 3336, info@citymotors.ee; Tartus Jõe 9A, tel 736 7890, tartu@citymotors.ee

Muserdatud elud: ühiselamute tingimustes kasvavad tuhanded

Ühiselamutüüpi majades elavad pered, mitu põlvkonda koos, ühes väikeses toas.

Neis tingimustes kasvavad lapsed ei suuda korralikult koolis käia, paljud on kistud pahandustesse.

Vanemad soovivad lastele paremaid võimalusi – on vaja keskusi, kus tagatud elementaarne eluks vajalik.

Kadri Ibrus
kadri.ibrus@ep.ee

Ühiselamutüüpi maja Põhja-Tallinnas. Koridori rāpased seinad on täis kirjutatud ropusi, mille kõrvale joonistatud kanepilehti kujutavaid illustatsioone. Seal tulevad vastu veidi üle ja alla kümneaastased lapsed, kes on siin sündinud ja terve oma lühikese elu elanud. See on nende mängumaa.

„Vahel tulen koolist ja kardan koridori minna,” räägib üks. „Eriti õhtuti,” ütleb teine. Nad kirjeldavad inimesi ja seiku, mida nad näinud on. Lastes jutus pole midagi ilusat ja see ei meeldi neile.

Tallinna linnas on siiani püsti jäänud ligi 30 ühiselamutüüpi maja, kus läbi korruste jooksvates koridorides elavad terved suured perekonnad koos pisikeses tubades. Paljud neist tubadest on erastatud ja neid üüratakse välja. Kümme sellist ühiselamut on linna omandis. Ainuüksi ühes linnaosas, Põhja-Tallinnas, elab sellistes tingimustes ligikaudu 2500 inimest. Ligi pooled neist on lapsed.

Selliseid kasinaid elamis-pindasid on seega endiselt väga palju ja need tõmbavad ligi kõiksugu sotsiaalseid probleeme, olles omakorda pinnaseks nende probleemide põlvest põlve edasikandumisele.

Üksikema soov

Tuba. 11 ruutmeetrit. Koduks 18-aastasele poisile, tema 13-aastasele õele ja nende emale.

„Sain selle toa, kui olin 18-aastane ja tulin lastekodust,” räägib kahe lapse ema Jelena. „Mul ei olnud mitte kedagi, ühtegi sugulast ega ühtegi täiskasvanut, kes oleks minu eest seisnud või aidanud mul midagi paremat organiseerida,” meenutab naine, miks ta siia ühiselamutüüpi majja elama tuli. „Ema suri, kui olin 5-aastane,” ütleb Jelena napilt pead raputades, andes mõista, et ei soovi sellel pikemalt peatuda. Pärast ema surma pandi ta õega elama erinevatesse lastekodudesse, nii et Jelena ei näinud teda enam. Kuna ka õde suri, ongi nüüd vaid tema, poeg ja tütar. Ja see tuba. Ja ei palju muud.

Nagu ühiselamutüüpi majades tavaks, kasutasid esimestel aastatel neli naabriperet koridori peal ühte tualetti ja dušši. Nüüd jagab Jelena pere ühte vannituba vaid ühe naabriperega. Kõõgile Jelena ja laste toas ruumi ei ole, nii on ta sätinud pliidi rõdule ja söögitegemine käibki külmal rõdul.

„Pojal tulevad vahel viha-hood, ta ei saa aru, miks me peame niimoodi elama. Näiteks kui ei ole süüa mõni päev, siis ta vihastab ja tormab minema,” kirjeldab Jelena, kes on väga mures oma kahe lapse kujuneva elu pärast. Poeg oli juba korra sattunud seltskonda, kus ka narkootikume tarbiti. Heade inimeste sekkumise tulemusena, kes pakkusid noormehele teistsuguseid tege-

töötsi, enamasti koristajana. Hetkel on Jelena töötu.

Selle väikese toakese ostis Jelena endale mitu aastat tagasi, kuid siis tekkisid tal võlad ning ta pidi eluruumist loobuma. Selle ostis ära naaber, kellele ta nüüd üüri maksab. 125 eurot kuus. Linnalt saab Jelena toimetulekutoetust – kolme inimese peale kuus 213 eurot. Völgade katteks pidi ta mõne aasta eest ka kiirilaene võtma ja nüüd on nende tagasimaksmine üle pea kasvanud: Jelena on nii suured võlad, et ta ei oska konkreetset summat enam öeldagi. Tema pangarved on arestitud.

„Juba 13 aastat olen olnud selles raskes olukorras, stress on suur, sest kõik tundub nii lootusetu,” räägib ta, seistes oma toakeses voodi ja diivani vahel – kolme inimese kaks magamisaset, mis vaevu tuppa ära mahuvad. Siis tõuseb ta püsti ja läheb rõdule vaatama, kuidas kartulid pliidil keevad. „Lapsed ka tihti plahvatavad. Ütlevad juba: „Mul on suva, vahet ei ole, kas ma kümne aasta pärast elan.””

„Ma soovin, et lapsed ei tunneks neid igapäevaseid eluraskusi. Väga oleks vaja lastele toetavaid keskusi, kus neil oleks võimalik pärast kooli olla, kus nad saaks kõik elementaarse eluks vajaliku, et korralikult koolis käia, elada ja õppida.” Selline on üksikema soov.

Üks tuba, kolm põlvkonda

Optimismist pakatava Pelgulinna sünditusmaja vahetus läheduses on üks hoopis teistsugune hoone. Välisuksest sisse jõudnud, hakkab koridori põrandal silma verplekk. Ühika ülemisel korrusel on trepi käepideme võres nii suur auk, et sealt avaneb otsetee neli korrust allapoole. Sealsamas koridoris tuis-kab palliga ringi väike kolmene pisipõnn.

Esimesel korrusel jookseb vastu veidi üle kümne aasta vana tüdruk, suurde salli mähitud, ja juhatab oma koju: 14-ruutmeetrisse tuppa, mida ta jagab koos oma vana-

-1- Väike poiss mängib ühiselamus, oma kodu koridoris, oma mängumaa. **-2-** Üksikema Jelena ja tema ruutmeetrises toas. Kuna köögi jaoks ruumi ei ole, käib Jelena süüa tegemas rõdu peal. **-3-** Ühine vannitoa on narkomaanide kogunemiskoht.

e ebainimlikes d väiksed lapsed

kaks teismelist last elavad selles 11 tuba ühiselamus, mis majaelanike

Fotod: Kadri Ibrus

ema, ema, kasuisa ja kolme õevonnaga. Vanaema Ljudmilla istub nari alumisele korrusele, võtab pesamuna sülle ja hakkab jutustama: „Elan selles toas lastega juba 29 aastat. Tulin siia oma väikese tütrega, tahtsin oma suure pere, vanemate ja vendade juurest ära, et mul oleks lapsega oma pind.” Selles toas on möödunud tema tütre lapsepõlv ja siin kasvavad ka tema neli lapselast. Ljudmilla mõõnab, et tütre lapsepõlv ei olnud nendes tingimustes kõige rõõmsam, tema koolitee ei kulgenud just ideaalselt. Põhiharidus on tütre küll käes, kuid töökohad libisevad käte vahelt

On vaja kohta, kus laps saab pärast kooli rahulikult kodutööd teha ja kõhu täis süüa.

– maja seltskond rõhub peale oma tavade ja kommetega. Veidi aja eest said Ljudmilla tütar ja tema mees omale sama suure toa üle koridori. Nüüd magavad kaks last seal toas ja kaks last siin vanaemaga. Sellesse pisikesse tuppa mahubki kapi kõrvale vaid üks narivoodi. Ülemisel madratsil magab üks laps, alumisel vanaema koos 9-aastase tütrepojaga. Tütre ja väimehe toas on vaid üks suur voodi. Igale koolilapsele oma voodiks lihtsalt ruumi ega võimalust ei ole. Vannituba ega mingisuguseid pesemisvõimalusi neil ei ole. Toiduabina saab pere aegajalt kuivaineid. Kui küsida, mitu korda söövad nad kuus näiteks liha, ütleb vanaema, et ehk kaks korda.

Probleemid koolis

Ljudmilla koondati oma pika-aegselt töökohalt diabeedi pärast, pärast seda on ta teinud erinevaid töötusi. Viimati koondati ta mõned kuud tagasi pesumajast. Nüüd on arst talle invaliidisuse välja kirjutanud ja keelanud tervise hoidmiseks töötada üle kahe tunni päevas. Töövõimetuspensioni saab ta kuus 201 eurot, toa eest olid viimased kommunaalmaksud 74 eurot.

Pere vanimal, veidi üle kümnesel lapsel on juba koolis probleemid tekkinud. „Ei, ta ei ole kunagi siia ühtegi oma klassikaaslast ega sõpra külla toonud. Ta ei taha, et keegi teaks, kuidas me elame. Me ei ole saanud ka talle sünnipäevapidu korraldada,” ütleb Ljudmilla.

Tegelikult on kõigi pere laste kooliedukus kõikunud ja vanaema tunnistab, et nad vajaksid kõrvalist juhendamist ja abi. Mingitki stabiilsust oma ellu. „Lapsed on muserdatud

siin vanemate võlgadest ja puudusest,” ütleb vanaema.

„Politsei käib siin tihti narukomaane taga ajamas. Hiljuti ajas politsei siit diilereid välja, kes siin samas kõrvalkoridoris elasid,” kirjeldab Ljudmilla tasaselt. Tema häälest on kuulda, kui väsinud ta sellest kõigest on. „Olen ise näinud laipu siin koridoris. See kõik on lastele väga ohtlik. Nad ju näevad ka, kuidas nad süstivad. Nad näevad kõike.”

Süstimise tuba

Teekond mööda pealinna ühikatüüpi maju jätkub Kopli sügavikus. Lagunenud ja halitavate akendega Staliniagse

hoone koridorides sammuvad täiskasvanud, potid käes, et suunduda ühis kasutatavasse vannituppa vee järele. Siin jagatakse kõike, terve ühe korru-

se koridori peale on üks köök ja tualett.

„Seda tualetiruumi tihti kasutatakse n-ö süstimise toana,” räägib majaelanik, teismelise tüdruku ema, kes halva tervise tõttu ei suutnud eelmise elamise eest tasuda ja elab nüüd samuti lapsega siin majas ühes toas. „Näen neid [narkomaane] siin kükitamas. Siin elas ka hiljuti üks tähtis diiler. Politsei vahepeal viis nad minema.”

Kui käia ja olla neis koridorides kasvõi mõned tunnid, tekib tungiv soov välja minna ja ahmida sisse puhast õhku. Mida aga tunnevad need lapsed, kelle igapäevane maailm see on? Kas nemad peavadki sinna jääma, kuhu nad sündisid, kus nad kasvavad?

Nagu räägivad nende pere-dega töötavad sotsiaaltöötajad, oleks kõige olulisem sealt elukeskkonnast päästa väikesed lapsed, pakkudes neile eluks vajalikku: elamiseks ja õppimiseks turvalist keskkonda ning süüa.

Praeguseni ei ole aga loodud ühtegi sellist asutust, kuhu neid lapsi saata. Väga oleks vaja õpilas- ja noortekodusid, kuhu lapsed saaksid pärast kooli minna ja oma kodutööd rahulikus ja toetavas keskkonnas teha ning kõhu täis süüa. Osadele lastele oleks vaja ka selliseid ruume, kus nad saavad koolinädala sees ööbida ja nädalavahetused siis kodus veeta.

Spetsialistid rõhutavad, et oluline on seda laste abistamise tööd paindlikult korraldada. Koostöö perekondadega peab põhinema usaldusel.

Kui neile tänastele väikestele lastele juba praegu reaalselt abi ei pakuta, on juba ühe põlvkonna jaoks liiga hiljaks jäänud. ●

Tallinn tõstis hüppeliselt erivajadustega inimeste sõidukulusid

Kuigi Tallinna linnavõim otsustas minna üle tasuta ühistranspordile, tuleb pealinna erivajadustega inimestel maksta transporditeenuse eest senisest oluliselt rohkem.

Tallinna volikogu sotsiaaldemokraatide fraktsiooni liige Kadi Pärnits juhtis tähelepanu asjaolule, et keskerakondlik linnavõim otsustas suurendada 1. veebruarist erivajadustega isikute transporditeenuse puhul inimese omaosaluse nõuet tervelt kaks korda – ehk 40 protsendini teenuse hinnast. „Põhjenduseks toodi seejuures teenust pakkuva AS Termaki kütuse hinna kasvust tulenev hinnatõus,” lisas ta.

Pärnits esitas sel teemal linnaape Edgar Savisaarele ka päringu, milles soovib teada, miks linnavalitsus taolise äärmiselt ebaõiglase otsuse langetas. „Erivajadustega inimesed ja nende perekonnad elavad sageli allpool vaesuspiiri või selle lähedal. Omaosaluse tõus puudutab neid väga vulusalt ja piirab niigi nappe liikumisvõimalusi veelgi,” märkis Pärnits arupärimises.

Ka erivajadustega inimeste organisatsioone koondava Tallinna Puuetega Inimeste Koja hinnangul on kõnealune teenus juba pikemat aega alarahastatud. „Erivajadustega inimestelt märgatavalt suurema panuse nõudmine on eriti piinlik olukorras, kus linn on otsustanud pakkuda ühistranspordi teenust kõigile linlastele tasuta,” rõhutas Pärnits. ● Delfi

Täna Delfis:
Millised arengud ootavad Eesti kinnisvaraturgu lähemal poolteisel aastal?

Õpetaja rikub ise ekskursiooniraha kogudes seadust

Terve klassile ekskursiooni planeerimisel on kõige kindlam osta reis otse reisikorraldajalt, soovib tarbijakaitseamet.

See tähendab, et õpilased peaksid kõik eraldi reisikorraldajale raha üle kandma ja õpetaja ei tohiks ise raha koguda. „Koolireisi kavandamisel peaksid pedagoogid silmas pidama, et paljude tellitud kooli- ja klassiekskursioonide puhul on turismiseaduse mõistes tegemist pakettreisiga. Sageli leiavad nii õpetaja kui ka lapsevanemad, et mugavam on raha maksta õpetaja kätte, kes siis reisi korraga kõigile õpilastele reisikorraldajalt välja ostab,” rääkis tarbijakaitseameti tarbijapoliitika ja avalike suhete osakonna kommunikatsiooniekspert Kadri Paul.

„Tegelikkuses nii teha ei tohi, kuna ise ekskursiooniraha kogudes ja seda hiljem reisikorraldajale makstes tegutseb õpetaja reisivahendajana, omamata selleks vajalikku registreeringut majandustegevuse registris ega nõuetekohast tagatist,” ütles Paul ja lisas, et ilma registreeringu ja tagatiseta reisisettevõtjana tegutsemine on aga seaduserikkumine, mis on karistatav.

Risk ka koolile

Tarbijakaitseamet teavitas mõned aastad tagasi probleemi ka haridus- ja teadusministeeriumi, juhtides tähelepanu sellele, et õpetaja seab ise reisi jaoks õpilastelt raha kogumisel ohtu ka kooli, meenutas Paul.

Nimelt on lisaks sellele, et kooliõpetaja vahendab pakettreise ebaseaduslikult, oht, et kuna pole ka tagatist, siis võtab õpetaja ja tema kaudu ka kool enesele ebamõistlikult suuri kohustusi ja riske.

Kui reisikorraldaja, kellelt õpetaja on õpilastelt kogutud reisirahaga üksinda reisi ostnud, pankrotistub, siis ei ole õpilastel ettevõtte suhtes tagatise nõudeõigust. „Õpetaja võib olla lastelt kogutud raha reisikorraldajale küll maksnud, kuid ärajäänud pakettreise korral vastutab laste ja nende vanemate ees eelkõige ikkagi raha kogunud õpetaja ning niisamuti kool,” selgitas Paul. „Et riske ja seadusega pahuksis minekut vältida, tuleb reisi eest tasumine korrektselt korraldada ja vormistada.”

Tervele klassile reisi tellimisel on kõige kindlam osta reis otse reisikorraldajalt, see tähendabki, et õpilased peaksid kõik eraldi reisikorraldajale raha üle kandma. Pauli sõnul võib paluda, et reisikorraldaja esitaks õpetajale reisikorraldaja andmed, nii et iga lapsevanem saaks pakettreise eest maksta otse reisikorraldajale.

„Otsesemakset on probleemide korral võimalik tõendada

Ärajäänud reisi korral kannab vastutust raha kogunud õpetaja ning ka kool.

ning kasutada turismiseadusest tulenevaid õigusi. Näiteks on ärajäänud reisi korral õigus nõuda tagasimakset reisifirma tagatisrahast,” tõi ta näiteks.

Teise variandina võib reisikorraldaja Pauli sõnul esitada igale pakettreise eest tasujale ehk lapsevanemale maksekorralduse reisikorraldaja nime, registreeringu numbri, aadressi ja muude kontaktandmete ning pakettreise eest tasuja nime ja summaga.

Reisifirmade vahel parima võimaliku valiku tegemiseks võivad õpetajad Pauli sõnul julgelt pöörduda tarbijakaitseameti poole. ● Delfi

KÜSK Kodanikuühiskonna Sihtkapital

Avatud on taotlemine kohaliku omalagatuse programmist

Regionaalministri haldusalas oleva kohaliku omalagatuse programmi eesmärk on kohaliku arengu ja kogukondade elujõulisuse tugevdamine kogukondliku initsiatiivi, koostöö ja identiteedi tugevdamise ning kohalike elanike teadmiste ja oskuste kasvu kaudu. Projektide toetamiseks on 2013. aastal kokku 1,1 miljonit eurot.

Taotlejaks võivad olla:

- avalikes huvides tegutsevad mittetulundusühingud, milles ei osale liikmena kohalik omavalitsus või riik;
- avalikes huvides tegutsevad sihtasutused, mis pole asutatud kohaliku omavalitsuse või riigi osalusel;
- seltsingud kuni 2500 elanikuga asulates (külad, alevikes, alevites, linnades).

Programm jaguneb neljaks eraldi taotlusvooriga meetmeks: kogukonna areng, kogukonnapärand, kohaliku elukeskkonna parandamine ja kogukonnateenused ning õpiringid.

Toetuste andmise kord ja tingimused ning taotlusvormid on aadressil <http://www.kysk.ee/?s=1180> Taotlus tuleb esitada hiljemalt **1. aprillil ja 1. oktoobril 2013.a** asukohajärgsesse maavalitsusse.

Lisateave: Saima Mänd, tel 6560487, 53013652, e-kiri: kysk@kysk.ee ja maavalitsused.

EUROPARLAMENT KEELAB TÄISKASVANUTE FILMID?

Euroopa Parlament hääletab teisipäeval raporti üle, millega on võimalik panna alus porno-graafia keelustamisele. Õigus-akti, milles soovitakse kogu EL-is pornograafia keelustada, nime-

tatakse 2012. aasta „sooliste stereotüüpide kaotamise” resolutsiooniks. Sellel pole veel juriidiliselt siduvat jõudu, kuid sellest saab europarlamenti ametlik seisukoht. **Delfi**

VENEZUELA VALIMISED TOIMUVAD 14. APRILLIL

President Hugo Cháveze surma tõttu toimuvad Venezuelas 14. aprillil ennetähtaegsed presidendivalimised. Reedel vannutati presidendi kohusetäitjaks asepresident Nicolás Maduro, kelle

valis oma järglaseks Chávez ise. Venezuela opositsioon on teatanud, et nende presidendikandidaadiks on Miranda osariigi kuberner Henrique Capriles (pildil). **ERR**

SÜÜRIA PÕGENIKUD

ÜRO hoiatas, et Süüria konflikti tõttu naaberriikidesse liikunud põgenike hulk võib sel aastal kahe- või isegi kolmekordistuda. Süüriast on sõja eest põgenenud juba miljon inimest. **EPL**

Helmut Kohli pojad: uus naine peab isa justkui vangistuses

Endise Saksa kantsleri pojad paljastasid perevaenu: isa naine ei lase neil teda külastadagi.

Kate Connolly
Guardian

Saksamaa ühendamise eestvedajana ja euro ühe arhitektina muutis ta paljuskki 20. sajandi lõpu ajalugu. Kuid endine Saksamaa kantsler Helmut Kohl on nüüdseks välismaailmast, sealhulgas oma ainsast lapselapsest, peaaegu täielikult isoleeritud ning tema kaks poega süüdistavad isast palju nooremat naist tema vangistamises.

Walter ja Peter Kohl on avalikult süüdistanud Maike Kohl-Richterit nende isa elu üle sedavõrd suurel määral kontrolli haaramises, et naine kirjutavat tema eest kirju, otsustavat, keda tema juurde lubada, olevat keelanud kokkusaamised nii mõnegi Saksa endise juhi lähemate usaldustestega – sealhulgas tema endise autojuhi ja fotograafi – ja hoidvat teda nagu vanget majas, kus nad üheskoos elavad.

Kohl pojale ja tolle tütrele: „Te minge nüüd, muidu tuleb mul taas pahandusi.”

Paljastused peredraamast, mis on haaranud Saksamaad nagu mõni Thomas Manni romaan, käidi välja 27-leheküljelises eessõnas raamatule Hannalorest – Walteri ja Peteri emast, kes võttis endalt elu 2001. aastal, olles aastaid kannatanud eluisu halvanud valgusallergia all. 2002. aastal ilmunud bestseller „Hannelore Kohl: Ihr Leben” („Hannelore Kohl: tema elu”) ilmus uustrükina tema 80. sünniaastapäeval 7. märtsil.

Veebruari lõpus üleriikliku telekanali jutusaates üles astudes ütlesid vennad, et nad tahavad ära rääkida oma isa loo, mida nad nimetasid „traagiliseks allakäiguks”, ja jagada ka üksikasju sellest, kuidas ta on üha enam kaotanud kontrolli oma elu üle. Kirjeldades suhete purunemist 82-aastase isa ja tema poegade vahel, rää-

kis Peter Kohl valust, mida ta tundis, kui luges 2008. aasta mais isa abiellumisest Richteri tabloidist Bild, mille peatoimetaja Kai Diekmann on väidetavalt üks väheseid inimesi, kel on seni veel ligipääs Kohlile.

Noorem vend Peter ütles pisaraid tagasi hoides, et ei ole näinud oma isa 2010. aasta maist saati. Ta kirjeldas, kuidas püüdis koos tütrega minna külla lapse vanaisale Edel-Saksamaale Oggersheimi Ludwigshafeni lähedale, kus Kohl elab. „Ukse avas väga kiiresti põlastavas pahameeles Maike Richter,” meenutas ta. „Ta viitas, et ma läheksin elutuppa, kus ratastoolis istus isa, selgelt täiesti õnnelik, et nägi taas mu tüdrit. Ta hoidis lapselapse kätt kümnekond minutit ja ütles siis: „Te parem minge nüüd, muidu tuleb mul taas pahandusi.””

Ebaterve jumaldamine

Ühes hiljutises artiklis läks ajakiri Spiegel nii kaugele, et kirjeldas 49-aastast Kohl-Richterit „Oggersheimi leedi Macbethina”. „Ta on väravavaht, mehe sõnade kontrollija ... ja tema otsustab, kes saab sisse ja kes jääb välja,” väideti salvavas artiklis. Pojad rääkisid, kuidas nad rõõmusid isa teate peale, et ta on leidnud uue elukaaslase, mis sellest, et temast 34

aastat noorema. Kuid rõõm pöördus kiiresti „tülgaastuseks”, kui nad mõistsid, kui „ebatervel määral” naine nende isa iidoliks peab. Peter kohtus naisega esimest korda Berliinis 2005. aastal, kui sai isaga kokku. Ta meenutas põgusalt Richteri korteri külastust, enne kui nad restorani suundusid.

„Mõne minuti jooksul oli mul võimalus näha seestpoolt selle peaaegu minuvana naise elamist. Oma mehelikus naiivsuses ei olnud ma tõesti valmis selleks, mida ma seal nägin,” kirjutas Peter raamatus. „Ma komistasin mingisuguse Helmut Kohli eramuuseumi otsa. Ükskõik, kuhu vaadata, Helmut Kohli fotod olid kõikjal. Oli pilte neist kahest, pilte isast ja teistest, oli mälestusi valimistest, tema allkirjaga kiri klaasi alla

pandult ja muid Helmut Kohliga seostatavaid asju.” Tema sõnul meenutas kogu see vaatepilt „aastakümnete pikkust kogumiskirge kangela-se kummardamise nimel, nagu see oleks omane jälitajale”. Vennad on ka rääkinud, et üks Helmut Kohli usaldusväärne abiline paljastas neile tema 75. sünnipäevapeole, et isa ja Richteri afäär on käinud juba 1990. aastate teisest poolest saadik, kui Hannelore Kohl, kellega Helmut oli abielus 41 aastat, oli veel elus. Esimest korda olid nad kohtunud siis, kui Richter töötas kantslerikantsleis. Naine pole teinud just palju, et Saksa avalikkusele meeldida. Veel vähem oma otsusega kanda suurt populaarsust kogunud Hannelore rõivaid. Peter Kohl nimetas sellist riietumist jubedust tekitavaks, lisades: „See kõik on hullempi veel, sest ta on hakanud kandma mõningaid mu ema ehteid, mis on kuulunud perekonnale juba viis põlve.” Poegade meelest sai isa

Endine kantsler Helmut Kohl ja tema teine abikaasa Maike Kohl-Richter eelmise aasta augustis.

Foto: Reuters/Scanpix

süvenev suutmatuse omaenda elu ohjata alguse 2008. aastal peaaegu fataalsest kukkumisest oma kodus, mille järel jäi ta peaaegu halvatuks ning suudab vaid vaevalt rääkida.

Kohl vääruslik arhiiv

Kuid mõned ütlevad, et just seesama juhtum näitab, kui väga vajab vana riigimees Kohl-Richterit oma kõrval. Dirk Metz – kristlike demokraatide (CDU) üks juhtivaid

Kohli pere kardab, et Kohl-Richter võib mehe elutööga omatahtsi toimetada.

poliitikut ja Kohl-Richterit vana sõber tema kodulinnast, kes kutsuski tollal teismelise tütarlapse CDU noorteühingusse astuma, on üks neist vähestest, kel on veel lubatud Kohli kodus külastada. Intervjuus Süddeutsche Zeitungile meenutas ta liigutavat jutuajamist vanaks jäänud poliitikuga

tolle aias, kus Kohl talle väidetavalt ütles: „Ilma Maiketa ma siin enam ei oleks.”

Ökonomistist Kohl-Richter, kes on peatanud oma töölepingu majandusministeeriumis, et ta saaks abikaasa eest hoolitse da, ei ole seni reageerinud poegade väljaütlemistele ega Saksa ajakirjanike intervjuupalvetele. Neile on tulnud viisakad kirjalikud keeldumised Helmut Kohli büroost Berliinis. On arvatud, et just tema võib olla justkui Kohli 2011. aastal tehtud avalduse taga, milles ekskantsler nimetas oma eraelu kirjeldusi sobimatuks ja ebatäpseteks. Poliitikaajaloolased on aga väljendanud muret, et Kohl-Richteril on peaaegu täielik kontroll Helmut Kohli arhiivi üle, kusjuures Oggersheimis on talle enamik tema kirju: alates kirjavahetusest tema ja Hannelore vahel, kirjadest, mis ta saatis või sai näiteks George Bush vanemalt ja François Mitterrand'ilt, kuni

kasitsi kirjutatud kaastundeavalduseni prints Charlesilt, kui ta naine oli endalt elu võtnud. Kohlile lähedased – sealhulgas tema biograaf Heribert Schwan, kel pole aga olnud võimalust materjalidega tegeleda – kardavad, et naine võib tahta mehe elutööga omatahtsi toimetada ja kujundada Kohli pärandi selliseks, mis talle paistab sobilik olevat. Poegade sõnul lähevad raamatust saadavad tulud nende ema 1983. aastal asutatud fondi, millega isal ei ole ametlikult enam mingit pistmist. Enda sõnul on nad oma muredega avalikkuse ette tulnud ema mälestuse nimel. „Oma enesetapukirjas oli tema sõnumiks meile kõigile, et sallige üksteist, kuid me pole saanud sellega hakkama,” ütles Peter. „Ma mõtlen neile aastakümnetele, kui mu ema pingutas, et perekonda koos hoida. Poleks kunagi arvanud, et selline tihedalt seotud perekond võiks laiali laguneda.”

© Guardian News and Media 2013

MALTA VALIMISED TOOVAD UUE VALITSUSE

Nädalavahetusel Maltal toimunud valimiste järel avalikustatud esimesed uksesuuküsitlused näitasid, et saareriigis töötab üle pika aja võimule tulla opositsiooniline tööpartei, mida

juhib Joseph Muscat (pildil). Era- ja riiklikud valimised tuli Maltal korraldada, sest senine peaminister Lawrence Gonzi kaotas detsembris parlamendis oma ühehäälelise enamuse. EPL

USA majandus rühbib vastu ootusi ülesmäge

Silt kirjaga „Nüüd värbame” on suurelt eksponeeritud Californias El Cerrito õlivahetustöökoja ees. USA tööturu statistikagi näitab, et inimesi palgatakse julgelt.

Foto: AFP/Scanpix

Töökohtade lisandumine ja börsiindeksite rekordid panevad ekspertegi kukalt kratsima.

Raimo Poom
raimo.poom@epl.ee

Kui Euroopas maadeldakse siiani majandus- ja võlakriisi lahendamise, siis Atlandi teise kalda majandus paistab vääramatult uut hoogu koguvat. Ja seda vaatamata eelarvekärbetele, millest oodati hoopis vastupidist efekti.

Koguni 50 000 veebruaris loodud töökohta olid ehitus- ja kinnisvarasektoris.

Nädala lõpus avalikustatud USA valitsuse tööturu statistika võttis eksperte lausa ahhetama. Selgus, et veebruarikuus oli lisandunud 236 000 uut töökohta, mis omakorda tähendas tööpuuduse näitaja langemist tasemele, mida viimati nähti 2008. aasta detsembris – 7,7%.

Majandusanalüütikud olid suhteliselt suure konsensusena ennustanud, et veebruaris luuakse vaid 165 000 töökohta. Pessimistlike ootuste ja positiivse reaalse näitaja vahe pani maailma kõige võimsama majanduse käekäiku jälgivate inimeste pead lausa kihama.

Kuigi statistika järgi kasvab tööhõive juba 29. kuud järjest, on selgelt näha, et hoogu tuleb juurde. 2012. aastal loodi USA-s iga kuu keskmiselt 183 000 töökohta. Viimase kolme kuu keskmine näitaja on

aga juba 195 000 ning veebruarikuine arv lubab kasvu veel suurematki hoogustumist.

Vastupidisteks ennustusteks andis paljuskki põhjust aasta alguses toimunud poliitikute kemplemine Washingtonis. Esiteks kardeti, et aastavahetuse kompromiss, kui lasti kübekese võrra tõusta kõige rikkamate ameeriklaste maksukoormust, võiks riivata majanduse käekäiku. Seda pole nähtavasti seni juhtunud.

Ent veel enam hoiatasid paljud eksperdid veebruari lõpus jõustunud nn sekvestri ehk kohustuslike eelarvekärbete mõju eest. Usuti, et ettevõtted asuvad kasvu ja töökohtade loomist piirama, sest eesootav eelarve kärpimine 85 miljardi dollari võrra jõuab kindlasti nendenigi. Aga ka see ei tulnud statistikast välja.

„Maksutõusud ja valitsuse eelarvekärped ei näi tööturgu kuidagi mõjutavat,”

resümeeris tuntud reitinguagentuuri Moody's analüütik Mark Zandi.

Kinnisvaraturu taastumine

Oodatust paremate näitajate üheks põhjuseks usutakse olevat Ühendriikide keskpanga otsus vaatamata positiivsetele uudistele jätkata nn raha juurde trükkimise ehk kvantitatiivse lihtsustamise programmi. See süstib jätkuvalt raha majandusse.

Kuid mitte vähem tähtsaks põhjuseks peetakse ka kinnisvaraturu reaalselt taastumist. Fakti, et toimub kiire elavamine, kinnitab kasvõi see, et veebruaris loodud töökohtadest tuli umbes 50 000 ehitus- ja kinnisvarasektorist.

Kui maju ja kodusid taas ehitatakse ja müüakse, näitab see, et kriis ei mõjuta enam inimeste finantsseisu ega kindlustunnet tuleviku ees. Aga mis peamine: kui USA-l läheb hästi, siis võib loota, et majanduse tervenemine nakatab ka teisi riike. ●

Börsid rekordtasemel

Kui möödunud nädala lõpus saabus tööturu statistika, siis terve eelmise nädala toimus USA peamistel finantsturgudel midagi, mida saab ainult rulliks nimetada. Näiteks Dow Jonesi tööstusindeks saavutas juba möödunud nädala alguses oma absoluutse rekordtaseme ja jätkas kerkimist terve nädala, lüües eelmist rekordit lausa paaril korral.

Nädala lõpus raporteeriti, et

indeks on kõrgema näitajaga kui oma viimases kriisieelses tipus ehk 2007. aasta oktoobris.

Ka teised börsinäitajad tegid nädala jooksul väga häid tulemusi ning neil ei jäänud kriisieelsele nominaalsetele näitajate saavutamisest palju puudu. Ühtlasi – kuue aasta jooksul toimunud inflatsiooni arvestades on reaalsete kriisieelsele aktsiahindade saavutamiseni veel natuke maad minna.

SKY plus

SUNE! JA KOHE!

5 Saadame 5 raadiokuulajat koos kaaslasega puhkusereisile **Tüürki!**

TEZ tour

LOOSIS OSALEMISEKS SAADA SÕNUM NUMBRILE 1505 MÄRGUSÕNAGA REIS LISA OMA NIMI JA VANUS. SÕNUMI HIND ON 95 SENTI. LOOSIMISED RAADIOETRIS ALATES 11. MÄRTSIST.

SKYPLUS.FM

KULUHÜVITISTEST

Kui avalikkus tajub, et kuluhüvitiste saajad (riigikogulased - toim) võtavad seda pigem kui vahvat lisasissetulekut, saab ta pahaseks.

Sakala

EESTLASEKS OLEMISEST

Eesti varakeskaegsete ajaloosündmuste muu Euroopa konteksti asetamine võiks upitada eestlaste eneseuhkustki, vaadata end tegelastena sündmustes, mis on kujundanud Euroopa ajalugu. Tõsta end ära vaatleja staatusest – et kõik teised tulid ja tegid Eestis midagi, ilma et me ise oleks justkui saanud sinna midagi parata.

RIHO LAURISAAR (ERR)

VANASÕNA

Kevadine muld on magusam kui sügisene ädal.

GENEETILISELT muundatud riis võinuks päästa kaheksa miljoni lapse elu, kui aktivistid ei sõdiks GM-toidu vastu

Keskkonnaaktivistide karuteene

Bjørn Lomborg

Kopenhaageni Ärikooli abiprofessor

Lõpuks, pärast 12 aastat kestnud viivitust, mille põhjustasid geneetiliselt muundatud (GM) toitude vastased, hakatakse Filipiinidel kasvatama A-vitamiiniga „kuldset riisi”. Nende aastate jooksul on üle maailma A-vitamiini vaegusesse surnud umbes kaheksa miljonit last. Kas GM-toidu vaenlased pole selles vähemalt osaliselt süüdi?

Kuldne riis on tuntuim näide GM-toitude vastuolulisest mainest. Tehnoloogial on küll omad riskid, kuid tohutu potentsiaal, ning ühtlasi seisab ta silmitsi süümeepiinu tekitavate ja avalikkuse vastumeelset suhtumist ohutavate kampaaniatega. Riis on kolme miljardi inimese põhitoit, kellest kümme protsenti ohustab A-vitamiini vaegus. Maailma terviseorganisatsiooni statistika järgi jääb seetõttu igal aastal 250 000–500 000 last pimedaks. Nendest pool sureb aastaga. Briti meditsiiniajakirja The Lancet uuringu järgi sureb A-vitamiini vaegusesse igal aastal 668 000 alla viie aasta vanust last.

Ometi naeruvääristavad GM-toidu vastu protesteerivad aktivistid – Greenpeace’ist Naomi Kleinini – jõupingutusi, mis on tehtud A-vitamiini vaeguse leevendamiseks. Seda inimelude hinnaga. India keskkonnaaktivist ja valitsuse nõunik Vandava Shiva kutsus kuldset riisi „pettuseks”, mis „soodustab nälga ja alatoitumust, mitte ei lahenda seda probleemi”.

Spinatist kasulikum

The New York Times Magazine väitis 2001. aastal, et vajaliku A-vitamiini koguse saamiseks peaks „iga päev sööma 15 naela (6,8 kilogrammi – toim) keedetud kuldset riisi”. Kui sel ajal oli tegemist liialdusega, siis praeguseks on see näide tõestatult väär. Kaks hiljutist teadusajakirjas American Journal of Clinical Nutrition avaldatud uuringut näitavad, et juba 50 grammi kuldset riisi annab 60 protsenti soovituslikust päevast A-vitamiini kogusest.

Vastaste sõnul on A-vitamiini vaegusega võitlemiseks paremaid meetodeid. Greenpeace väitis hiljuti, et kuldne riis pole „ei vajalik ega hädavajalik”, pooldades GM-toidu asemel nende sõnul „kuluefektiivseid” toidulisandeid ja rikastatud toitu.

Kindlasti saab vitamiinitablettide jagamise või laiatarbekaupadele A-vitamiini lisamisega midagi muuta. Kuid toidulisandite tarbimise programmi puhul tuleb Indias iga elu päästmiseks välja käia 4300 dollarit, samal ajal kui toidu rikastamise programm võimal-

daks päästa ühe elu 2700 dollari eest. Kuldset riisi kasutades maksaks A-vitamiini vaeguse leevendamine iga inimese kohta 100 dollarit.

Samamoodi on väidetud, et kuldset riisi ei võeta omaks, sest enamik aasialasi hoidub pruuni riisi söömisest. Pruunil riisil on võõras maitse ja see rikneb kuumas kliimas kiiresti. Teisalt on paljud Aasia köögi road niikuinii safrani, annatto ja achiote vürtside või kurkumi kasutamisest kollase värvusega. Inimesed ise, mitte Greenpeace, peaksid otsustama, kas lisavad enda ja oma laste toidulauale A-vitamiini rikka riisi.

Kõige kummalisem on aktivistide viimane kriitika. Greenpeace nimetab kuldset riisi „ebaõnnestumiseks”, sest see „on olnud arenduses juba peaaegu 20 aastat, aga pole siiani A-vitamiini vaeguse leevendamisele mingit mõju aval-

Inimesed ise peaksid otsustama, kas söövad A-vitamiini rikast riisi, mitte Greenpeace.

danud”. Kuldse riisi välja töötanud teadlane Ingo Potrykus on selgitanud, et ebaõnnestumise taga on peaaegu täielikult järeleandmatu vastasseis GM-toidule – sageli protestivad just rikkad heade kavatustega Lääne inimesed, kes teavad vähe A-vitamiini vaeguse tegelikest riskidest.

Kaupade ja teenuste reguleerimine rahvatervise nimel on

Foto: Golden Rice Project

hea idee, kuid see peab alati olema tasakaalus võimalike kuludega – praegusel juhul on viimase 12 aasta hinnaks kaheksa miljoni lapse surm, mis on põhjustatud A-vitamiini vaegusest.

Mida kõike keelata

Kui kohelda geneetiliselt muundamata tooteid GM-toitu puudutavate eeskirjade järgi, tuleks keelata kartulite ja tomatite müük, mis võivad sisaldada mürgiseid glükoalkaloide; seller, mis sisaldab kantserogeenseid psoraleene; rabarber ja spinat (oblikhape) ning maniokk, mida sööb umbes pool miljardit inimest, aga milles on mürgiseid tsüanogeenseid alkaloidide. Toiduained nagu soja, nisu, piim, munad, molluskid, vähilaadsed, kalad, seesam, pähkliid, maapähkliid ja kiivi tuleks samuti ära keelata, sest need võivad põhjustada allergiaid.

Siinkohal väärrib äramärkimist, et GM-toidu mõju inimeste tervisele pole tõestatud. Kuid mitmed poliitaktivistid väidavad vastupidist. Tihti viidatakse sellele, et geneetiliselt muundatud maisis leiduv Bt-toksiin hävitab monarhlibli-

Seni pole teaduslikke tõendeid geneetiliselt modifitseeritud toidu kõrgemast riskist.

kaid. Mitmed teadustööd on siiski kindlaks teinud, et „Bt-maisi praeguste hübriidide öietolmu mõju monarhliblikate populatsioonile on tühine”.

Greenpeace ja paljud teised väidavad, et GM-toidud võimaldaksid suurettevõtetel nagu Monsanto saavutada monopolilähedase seisundi. Ent suurettevõtete ülekaal tuleneb osaliselt GM-toidu vas-

taste aktiivsusest, mis on teinud heakskiidu saavutamise protsessi nii pikaks ja kulukaks, et ainult rikkad ettevõtted, kelle klientideks on esimese maailma põllumehed, saavad seda endale lubada.

Lõpuks väidetakse sageli, et geneetiliselt muundatud taimed tähendavad põllumehe jaoks kallimaid seemneid ja väiksemat kasumit. Aga neilgi on valik. Rohkem kui viis miljonit India puuvillatootjat on võtnud kasutusele GM-puuvilla, sest see tähendab suuremat kasumit. Seemned on küll kallimad, kuid saagikuse kasv korvab selle lisakulu.

Muidugi pole ükski tehnoloogia veatu, seega on järelevalve kasulik. Ühtlasi ei tohiks unustada suuremat pilti – 2010. aastal järelendas Euroopa Komisjon, 25-aastast geneetiliselt muundatud organismide (GMO) uurimistööd arvesse võttes, et „tänase seisuga pole ühtegi teaduslikku tõendit GMO kõrgemast riskist keskkonnale või toidu ja sööda ohutusele kui tavaliste taimede ja organismide puhul”.

Nüüd, viimaks, jõuab kuldne riis Filipiinidele ning pärast seda eeldatavasti Bangladeshi ja Indoneesiasse. Kaheksa miljoni lapse jaoks oli ooteaeg ometi liiga pikk.

Greenpeace protesteerib juba, et „järgmised kuldse riisi katsejänesed võivad olla Filipiini lapsed”. Need 4,4 miljonit A-vitamiini vaeguses Filipiini last ei pruugi seda niiväga pahaks panna. ●

© Project Syndicate

HILLAR METSA METSIK MAAILM

LUGEJATE KIRJAD

Nii ilus, aga ikka ei sobinud

●●Vabariigi sünnipäev on igal aastal see hetk, kui unustad ära kõik, mis on meil valedi. Ei saa aru neist kriitikutest, kes räägivad, kui kehv presidendi kõne oli. President puudutas kõiki meie elu elemente, mõnda rohkem, mõnda vähem, kõigile meeldida ei saa kunagi, aga vale ei olnud see kindlasti. Kuidas saab inimene, kes armastab oma isamaad, nii halvustada selle riigipead, kes ju samuti seda maad armastab ja soovib vaid parimat. Paljud meist elavad halvasti, aga mõelda vaid, kui lähedal oleme oma tasemelt Skandinaaviale ja kui vähe on meil aega olnud. ●

Hardi Saarniit

Marmortahvel veel ühte kooli

●●Ajakirjandus teatas, et Tallinna reaalkooli ja Gustav Adolphi gümnaasiumi õpilased asetasid Tallinna õpetajate ja kooliõpilaste mälestussambale pärgade. Ka Tallinna poeglaste kaubanduskooli seinal oli marmortahvel Vabadussõjas langenud õpetaja ja õpilaste nimedega. Nüüdseks ei ole enam seda kooli ja samuti marmortahvli. Sooviksin algatada liikumise, et leida sellele marmortahvlile vääriline koht kaubanduskoolile lähedase õppekavaga koolide hulgast, et ka selle kooli õpilased võiksid tunda uhkust eelkäijate tegude üle. ●

Kuno Orgmets
Randvere

Õige magus Eesti laul

●●Õige magus. Just nõnda tõlgendas Joosep Toots sajand tagasi tundmatul veinipudelil olevat värvisilti. Ka Birgiti eurolaul oli kaunilt magus. Nüüd oleme Euroopa melomaanide maitse-elistuste võimuvallas. Birgiti laul vanamoeline!? Kuid 18. mai, finaalpäev, on ka rahvusvaheline muuseumipäev. ●

Rein Grenberg,
Pärnu

EESTI ALKOHOLIKULTUUR

Aastate eest tutvusin vanglas mehega, kel olid kuldsed käed ja tähelepanuväärselt hea väljendusoskus. Ent alkohol oli viinud ta vanglasse. Pärast lühiajalist töötamist vabanemise järel lõppes tema, kolmekümnendates aastates mehe, elutee kainestusmajas. Vanemad kutsusid mind üsna kaugelt teda matma. Peiedel võttis noormehe isa viinapudeli kätte ja hakkas heietama: „Nii see küll juhtus, aga meie rahva komme on ikka selline...”

REIN KÄSK (MEIE MAA)

ARMASTUSEST JA SEKSIST

Noorte armastajatena on ju tegelikult ka lihtsalt mõnus esiotsa teineteist kallistada, aga siis näed filmist, et uuem trend on hoopis mingi perversne vigur.

VALLE-STEN MAISTE (SIRP)

TIPP-PANKURITE PALGAD

Astronoomilised preemiad on tulu kapitalilt, mis kuulub hoiustajatele ja aktsionäridele. Igas teises äris suhtutaks sellistesse preemiatesse nagu varastamisse.

SIMON JENKINS (THE GUARDIAN)

MIDA peaks juhiomadustega noor intellektuaal tegema, et vanad karjäärikomunistid temast üle ei sõidaks?

Ära ise kaaguta!

Mart Niineste

muusikatoimetaja

Möödunud neljapäeval arutati LadyFesti töötoas strateegiaid, kuidas saaks šovinistidel suud kinni panna.

Olgem ausad – väike-se üldistusvõime olemasolu korral on selge, et antud teema ei puuduta ainult naiste ja meeste omavahelist tõsiseltvõtmist, vaid ka veidi isaste võimusuhteid karjas ja seda, kuidas neis väarikaks jääda. Ehk mida peaks uue põlvkonna juhiomadustega noor intellektuaal tegema, et vanad karjäärikomunistid oma broilerikarjaga temast üle ei sõidaks?

Probleem on olemas kasvõi telest tuttava Jürgen Ligi

vs Kadri Simson juhtumi põhjal. Nagu selgitasid Liisa Past ja Toomas Roolaid, tähendab Ligi käitumine suhte kontekstis verbaalset vägivalda, kuid kui käre keelepruuk kandub üle avalikku ruumi, ei ole asi enam nii üheselt mõistetav. Nagu ka siis, kui Andrus Ansip ja Urve Palo üksteise kostüümi, lipsu ja jume kohta Riigikogu infotunnis „komplimente” vahetavad.

Kohatud argumendid

Vägivallaks liigituvad taolised juhtumid juba selle pärast, et nende puhul pole inimeste sugu, välimus, vanus või muu tunnus tähtis, ega sellele panustamine väärikas argument, vaid oponendi alatu tasulülitamiskatse. Kuna kummaski näites, kus „killuga” sai hakkama mees, on osapooled profipoliitikut vaidlemas pävakajalistel probleemidel ning sääraistel argumentidel pole taolistes tõistes kontekstides kohta. Ei riigi- ega erasektoris. Vabakonnast rääkimata.

Süvenemisohuga probleem seisneb selles, et probleemi ei nähta, mida kinnitavad „vabandused” stiilis, et meie Jürgen või Andrus ongi ju sellised

inimesed. Inglismaal sündis David Cameroni poolt parlamendis poetatud *honey*’st (kulake) aga suur skandaal. „Kui mees on loll, on ta loll, kui naine on loll, on ta naine,” võttis Liisa Past meil valitseva suhtumise kokku. Toomas Roolaid lisas, et siinkohal on ründaval poolel Pavlovi refleks – korra läks läbi, järelikult võibki ja käibki nii, mistõttu taolise rünnaku ignoreerimine pole kõige parem mõte.

Ründaja ja rünnaku avaliku hukkamõistu puhul peaks aga olema kindel, et teised kohalviibijad või laiem publik peab usukuma või jagama enda esteisja õigust enda kaitseks. Samas võib taoline sõnasõda minna väga räpaseks ja kaotavad mõlemad. Oponendi tasulülitamine kas patroniseerides või solvates ning sellele vastu astudes käib LadyFesti arutelu põhjal näiteks nii:

Südamlik, kuid patroniseeriv sildistamine. Kui Toomas ütleb Annikale „Annikake”. Vastukäiguna võib kas korrigeerida „Anne” või pöörduda „Tommike”. Või jääd viisakaks. Samas võib see olla ka

vanemate naiste relv nooremate meeste paikapanekuks. Meeste vahelises suhtluses siis vastavalt „poisike” ja „isake”. See on rünnaku markeerimine ja vastusildistamine või vasturünnak.

Emotsionaalsus kui argument. Toimib, kui pöörata vastupidiseks – kirk antud teema suhtes. Nagu ka solvajal, kes enda üle kontrolli kaotas ja kõrvalise argumendi tasulülitamiseks mängu tõi. Või madalda solvajast sõnades, et olid temast pare-

See teema puudutab ka isaste võimusuhteid karjas ja seda, kuidas väarikakas jääda.

mal arvamusel. See on universaalne, ka mehed kipuvad omavahel sõnelema. Aga vähemalt saab asja huumoriga positiivseks keerata.

Soopõhine solvamine, küsides vaidluse temperatuuri tõustes „päevade” kohta. Vastumürgina toimib küsimus seksi regulaarsuse kohta viimasel ajal. Ühesõnaga – avalik vastuhäbistamine.

Argisituatsioonid, kus üks pooltest on mees ning eeldab, et asja on võimalik ajada ainult teise mehega. Autoteenindused, maaklerid, tehnika müüjad, torumehed. Aitab mis tahes abivalmis söbramehe kasutamine tankistina. Või siis sisuliselt teadmiste väljanäitamine.

Vanusepõhine paikapanek. Eriti olukorras, kus teemaks sisulised muutused süsteemis, tunneb siinkohal ära stagnandi. Võib nentida, et ongi tuulutust vaja ning täpsustada, et põlvkonnaprojektidest süsteemidesse on Nõukogude Liidu (mida vanem oponent hästi mäletab) näitel vältimatu seisak ja allakäik sisse programmeeritud. Ning stagnant läheb ajalukku kaabakana.

Kokkuvõttes on võimalik teemavälise argumentidega tasulitusrünnakud kenasti tagasi tõrjuda – kas mõnel LadyFestil räägitud ja siintoodud või hoopis muul viisil, et Mats Madisena käituma õpiks, sõltumata sellest, kas oponent on naine või mees, noorem või vanem. ●

Samal teemal: Tuuli Jõesaar: Head naistepäeva, sooline palgalõhe! EPL 8.03.13.

VASTUKAJA

Küsitlus, kes mida „kaalub”, on tegelikult sisutu

Kui ma, arvudega igapäevaselt kokku puutuva inimesena, vahel märkan, kuidas arve ja statistikat ajakirjanduses kasutatakse, meenub mulle nõukogudeaegne nali sellest, kuidas dissident hüüatas miilitsate seltskonnas, et: „Pooled miilitsad on lollid!” Kui miilitsad selle peale pahandasid ja nõudsid tungivalt sõnade tagsivõtmist, teatas dissident, et: „Pooled miilitsad ei ole lollid.” Miilitsad jäid rahule.

Mulle tundub, et Eesti Päevalehe artikkel („Üle kolmandiku meie inimesi kaalub Eestist lahkumist”, 18.02.), milles esitati väide, et üle kolmandiku meie inimestest on kaalunud Eestist lahkumist, sisaldab mitu antud kontekstis natukene „miilitsalikku” hetke.

Paljud, kes kaaluvad, ei tee

Näiteks küsitlus teemal, kes mida „kaalub”, on tegelikult sisutu; elu näitab, et paljud, kes „kaaluvad”, ei tee, ja teisel tehakse asju, mida pole kaalutud. Kogu aeg. Seega ei ütle vastus sellisele küsimusele midagi sisulist ja selle põhjal spekulatiivset matemaatikat teha on meelevaldne. Mina näiteks kaalusin keset finantskriisi tipphetke metsavahiks hakata. Ja ometi, siin ma endiselt olen, lips ees.

Teiseks võreldakse Rootsi realiseerunud väljarännet Eesti võimaliku väljarändega. Mida täpselt näitab selgelt teistsuguses arengufaasis oleva maailma ühe stabiilseima riigi väljarände suhtarv (liiga) tasakesti toimuva palgakonvergentsi ohvriks oleva keerulise ajalooga riigi sama eeldatava suhtarvuga võrreldes, kui mitte seda, et ollakse just selline riik, nagu kirjeldatud sai? Sisuline väärtus null, kuid vähemalt näeb kole välja?

Kolmandaks käiakse üpris vabalt ümber väljendiga „jõukas”. Nimelt sain ma teada, et „suhteliselt jõukas” on inime- ne, kes teenib lihtsalt kasvõi ühe euro üle siinse mediaanpalga. See on üpris uudne lähenemine.

Kuluks ära rohkem kriitilisust küsimuste koostamisel, andmete tõlgendamisel ning ehk tasuks arvudest otsida vähem küsimusi tõlgendajat vaevavatele vastustele. Sellised vallatud „kurjade konstantide” loomised ei aita kindlasti kaasa sellele, et elu meil siin paremaks läheks. Ainult tõde teeb vabaks ning tõega oli mainitud artiklil paraku vähe pistmist. ●

Peeter Koppel

SEB privaatpanganduse strateeg

KOLM põhilist küsimust, mis opositsiooni edu määrama hakkavad

Teed, mis viivad opositsioonist välja

Mari-Liis Jakobson

TLÜ üldpoliitoloogia lektor

Nädala eest sai mööda nelja-aastase valitsustsükli taliharjapäev – nii viimatistest kui tulevastest valimistest lahutas täpselt kaks aastat. Hetkeolukorda iseloomustab tasakaalumuutus: kui valimised toimuksid täna, saavutaksid opositsioonierakonnad TNS Émori andmetel võidu valitsuserakondade üle.

Ühest küljest ei pruugi opositsiooni tänane toetus midagi näidata – valitsustsükli keskpaik on ju valitsusele parim aeg, et teha poliitiliselt eba-

populaarseid otsuseid. Teisalt aga on opositsioonierakondade kõrge toetus pigem stabiilne fenomen: Keskerakond on pikaajaliselt populaarsuseta- tabelis olnud teine ning SDE tõusnud populaarsus on juba paar aastat stabiilsena püsinud.

Samal ajal seisab opositsioonierakondade ees mitmeid sihiseadmislikke väljakutseid. Pikalt paremale kiivas olnud valitsused on jätnud oma jälje. Arvatavasti ei kujuta enamik valijatest väga realistlikult ette, mida vasakpoolne valitsus Eestis täpselt teha võiks, samuti on tänasel opositsioonil kesiselt praktilist valitsusvastutuse kandmise kogemust. Nii tekib oht, et ootused-lootused pürivad kõrgusse, praktiline võimekus on aga nendega vastavusest väljas. Järgnevalt tooksin välja kolm põhilist küsimust, mis opositsiooni edu põhiliselt määrama hakkavad.

1. Heaoluootus

Ilmselt on vasakerakondade viimase aja populaarsuse kasv seotud kääridega inimes-

te heaoluootuste ja tegelikkuse vahel. Vaikimisi püksirihma pingutamine on asendunud frustratsiooniga ning ootusega, et valitsus kodanike tajutava vaesuse ja viletsuse vastu midagi ette võtaks. Osalt viskab hagu sellesse tulle juurde ka Keskerakonna 2011. aasta valimiskampaania järel- lainetus, sest just nende too-

Tekib oht, et lootused pürivad kõrgusse, millega praktiline võimekus vastavuses ei ole.

na sõnastatud probleemid on täna endiselt päevakorral.

Ühtlasi võivad ootused olukorra paranemiseks teha vasakerakondadele ka karuteene, sest nelja aastaga olulist pööret selles valdkonnas ei saavuta isegi edukas projektiriik nimega Eesti. Niisiis, heaolupoliitika valdkonnas oleks vaja kõigepealt sõnastada adekvaatsed ootused ning

neid saavutada võimaldavad lahendused, vastasel juhul teevad vasakerakonnad ise endale teene, mis hoiab nad võimult eemal veel pikki aastaid.

2. Legitiimsuskriis

Üks erakondade reitinguid mõjutanud tegur on ka skandaalid ja meelepaha. Ehkki erakondade rahastamise ja sisedemokraatiaga seonduvad probleemid ei kimbuta üksnes Reformierakonda ja IRL-i, tabavad süüdistused neid kui valitsusvastutuse kandjaid valusamalt. Opositsioonil on võimalik saada siit oma õppetund ja pääseda naha ja karvadega. Kaasavam valitsuskultuur ja viisakam suhtlus avalikkusega on lihtsa vaeva saavutatav punktivõit, nn dopinguvaba erakonnaorganisatsioon nõuab mõnevõrra pikaajalisemat ettevalmistust.

3. Riik lisandväärtust tootma

Kolmas ja ilmselt kõige keerulisem küsimus puudutab riigi valitsemisstrateegiat laie-

malt. Kujund tänasest valitsusest kui pelgast raamatupidajast on opositsioonisaadikute seas küllalt populaarseks saanud. Aga täpsemalt paistab sõnastamata olevat selle alternatiiv.

Tänane rakenduspoliitikate põhiline eesmärk on teha asju odavamalt – panna õpetajad sama palga eest rohkem tunde andma, turvata vähemate päästjate või politseinikega suuremat ala jne. Poliitika tulemuslikkust hinnatakse ennekõike kulupõhiselt. Avalikkus aga ootab, et mõõduks oleks reaalse olukorra paranemine.

Jällegi on tegemist väga ambitsioonika eemärgiga – kui see jääb pelgaks valimisloosungiks, muutub see umbes sama naeruväärseks kui Eesti jõudmine rikkaimate riikide hulka või kodukulude allaviimine. Kui aga jõutakse põhimõtte rakendamiseni, väärrib mõõdukate vasakpoolsete idealiseeritav kolmanda tee ideoloogia tõesti oma nime. ●

VÄLISMAALASED OSTAVAD IDA-VIRUMAAL KINNISVARA

Pea pooled Ida-Virumaa linnade tänavustest kinnisvaraostjatest on välismaalased – Kohtla-Järvel on vastav osakaal 47%, Narvas 40%. Võrdluseks: Tallinnas on välismaalastest ostjate hulk

aasta esimese kahe kuu jook-sul vaid 11%, Kuressaares teh-ti välismaalaste poolt vaid kaks tehingut 43st, ehk ümardatult viis protsenti, ning Pärnus kuus protsenti. **Delfi**

KILGIST ILMUB RAAMAT

Rein Kilgiga tülli pööranud ini-mesed kirjutavad kriitilist raama-tut, kus lubavad kirjutada erasta-mistest, pankrottidest, kriminaal-asjadest, maksuvõlgadest ja ka sõudeliidust. **EPL**

EHITUSTURG ÜLETAS MÕÕNA

Ehitussektori 2012. aasta tule-mused annavad tunnistust jõud-sast kosumisest – esmajärjekor-ras iseloomustavad seda kahe-kohalised kasvunumbrid. Kokku oli omal jõul Eestis tehtud ehi-

tustööde maksumus 1,86 mil-jardit eurot, mida on võrreldes aastatagusega 25% rohkem, seda ka tänu CO₂ kvootide müü-gist saadud vahendite efektiiv-sele kasutamisele. **EPL**

Eestlane tegi Gruusia peaministriga tehingu

Hannes Kuusmik tõusis osanikuks firmas, millega Saakašvili vastane oma valimisvõitu rahastas.

Andres Reimer
andres.reimer@epl.ee

Endisele keskkonnaministri-le Villu Reiljanile sõiduauto rentimisega tuntuks saanud jahimees ja ettevõtja Hannes Kuusmik omandas suure tüki Thbilisi finantshaldusettevõt-test Cartu Group. Kuusmiku-le kuulub 9,05% firmast, mil-le aktsiapaki väärtust hinnati 2012. aasta suvel rohkemaks kui 70 miljoni eurot.

Tegemist on varem saja-protsendiliselt miljardärele ja praegusele peaministrile Bidzi-na Ivanišvilile kuulunud äri-ühinguga, mida Gruusia või-mud enne mulluseid valimisi nii rahapesus kui ka partei eba-seaduslikus rahastamises süi-distasid.

„Tõesti sisenesin eelmisel aastal nimetatud ettevõtte teatud aktsiapaketi ostutehingusse. Tehingu tingimustest tule-nevalt ning võttes samas arvesse usaldusväärseid suhteid ostetava aktsiapaketi omanikega, anti mulle tehingu vahe-etapil tõesti üle pakett suuru-sega 9,05%,” selgitas Kuusmik. „Konfidentsiaalsuskokkulepe valguses ei ole mul õigust kommenteerida tehingu tingi-musi, kuid võin öelda seda, et antud tehing on väga keerulise struktuuriga ning pole tänase päeva seisuga veel lõpetatud.”

Gruusia Berlusconi

Valitseva presidendi Mihheil Saakašvili vastu astunud Ivanišvili, kes sarnaneb haardelt Itaalia endise peaministri Silvio Berlusconi-ga, jagas valimiste ajal poolehoidu võitmiseks rah-vale tasuta satelliittelevisiooni antenni, et näidata oma vali-misliitu (Gruusia Unelm) propageerivaid telesaateid. Kõne all on telejaamad Maestro TV ja miljardäri abikaasa osalusega Kanal 9.

Raevunud võimud astu-sid juunikuus Ivanišvili vastu Thbilisi linnakohtus, mis mää-ras skeemide taga olnud Cartu Groupile parteide rahastami-se seaduse rikkumise eest hiig-lasliku trahvi, ligi 35 miljonit eurot. See summa moodustas ligi poole ettevõtte aktsiakapi-tali hinnangulisest väärtusest.

Kui miljardär keeldus trah-vi maksmast, võttis riik üle nii ärigrupi kui ka sinna kuuluva

Gruusia rikkaim mees Bidzina Ivanišvili on keerulise tehinguga andnud osa oma äriimpeeriumist eestlasele Hannes Kuusmikule.

Foto: AFP/Scanpix

Cartu panga juhtimise. Juuli alguses üritasid võimud ette-võtete aktsiaid oksjonil müüa, mis aga kukkus pakkujate puudumisel läbi.

Tõenäoliselt samal ajal asus Ivanišvili Cartu Grupi aktsiaid ise palavikuliselt müüma. Lühikese aja jook-sul käisid olulised tükid fir-ma aktsiapakist läbi mitmete äriühingute kätest.

Ivanišvili afääre uuriv aja-kirjanik Vladimir Ivanidze leidis aga hiljuti Cartu panga 2012. aasta kolmanda kvarta-li aruande, mis näitab Cartu Groupi kaheteistkümnelt eraisi-

kust aktsionäri seas silmapaist-val kohal Eesti äri-meest Kuusmikk. Osalused on jaotatud ligikaudselt võrdselt, kuid Kuusmik kuulub koos kelle-gi Marina Jinjikašviliga suuri-mate aktsionäride hulka. Isegi peaministri pojale Uta Ivanišvilile kuulub vaid 8,25%-line osalus. Aktsionäride seas lei-dub ettevõtjaid Kreeka ja Küp-rose päikeselistelt randadelt.

Venemaa meedia põhjal ilmneb, et Kuusmiku äriidee pärineb samast suhtevõrgustikust, milles tegutseb panga Sankt Peterburg nõukogu esi-meis Indrek Neivelt.

Nimelt müüs Ivanišvili eelmi-sel aastal oma valimiskampaania rahastamiseks maha mit-med oma Venemaa ettevõtted. Maikuus teatas RBK Daily, et Ivanišvili müüs Doktor Stole-tovi nimelise apteekide keti Peterburi endise kuberneriga Föderatsiooninõukogu nüüd-se esimehe Valentina Matvienko pojale Sergeile. Müügike-ti ostjaks, hinnanguliselt kuni 53 miljoni eurose summa eest, oli Peterburi päritolu farmaat-siafirma Empire-Pharma, mil-le omanikuks Venemaa mee-dia järjekindlalt nimetab noort Matvienkot. ●

Kuusmik toetus Neivelti suhtevõrgustikule

Panga Sankt Peterburg suurakt-sionäride nimekirjas asub Nei-veltiga kõrvalt ka Sergei Matvienko isa Vladimir. Sellegipoolest kinnitas Neivelt, et ta pole Gruusia tehinguga seotud. „Mina tegelen pangaga,” lau-sus Neivelt. „Gruusiasse lähaksin turistina, aga selle maa kauguse tõttu ma sinna ei investeeriks.”

Panga Sankt Peterburg infotehno-logia juhina töötanud ja väideta-valt ka praegu aktsiaid omav Serge-i Matvienko sai Eestis tuntuks, kui ta ostis koos panga presidendi Aleksandr Saveljeviga Piritä jões asuva saare.

Kolm aastat tagasi astus Ees-tis prožektorite valgusesse Empire-Pharma peadirektor Omar Gurtškaja, kes koos kaaslastega ostis firma Belitex lipu all hädasti remonti vajava Kalvi mõisa. Kui lahti läksid jutud, et Kalvist saab eramõis, käis Aseri vallavanema Urve Takjasega Belitexi suhteid korraldamas Maidla jahimees-

te seltsi esimees Hannes Kuusmik (pildil).

Empire-Pharma oli Valenti-na Matvienko kuberneriks ole-mise ajal Peterburis pea mono-poolne arstimate tarnija. Sergei Matvienko eksabikaasa, laulja-tar Zara on Vene meedia kinni-tusel Omar Gurtškaja sugulane.

Nii Kalvi mõisa omanikfir-mat Belitex, kui ka Piritä jõe saa-re valdajat SMB Investi on juhti-nud kirglik jahimees ning Lukoi-li Eesti filiaali endine juht Jevge-ni Bolšakov. Praegu juhib Kuus-mik Bolšakovi osalusega inves-teerimisfirmat Seawind.

Rootsi võlgneb majandusedu võõrtöölisele

Rootslased tunnistavad, et osa majanduslikust edust võlgnevad nad riiki voolanud võõrtööljole. 1920. ja 1930. aastatel oli Rootsis sündivus madal ning selleks, et sellest üle saada, otsustas valitsus 1950. ja 1960. aastatel toetada immigrantide sissevoolu.

„Meie tööstus on palju tänu võlgu naaberriiki-dest tulnud immigrantide-le,” sõnas Rootsi parlamen-di teine aseesimees, Rootsi Rohelisse Parteisse kuuluv Ulf Holm Tallinnas toimu-nud konverentsil „Rahvas-tiku rändest tingitud välja-kutsed Põhja- ja Baltimaa-des”. Kuni 1970. aastani võttis Rootsi vastu üle 250 000 võõrtöölise, kes pärine-sid peamiselt Soomest, Tür-gist, Kreekast ning endisest Jugoslaaviast.

Võõrtöölise buumi järel tõmmati piiri taas koomale kuni eelmise kümnendi algu-seni, mil tekkis taas poleemi-ka, kas regulatsiooni ei peaks lõdvendama. 2008. aastal avas Rootsi väljaspool Euroopa Liitu asuvatest riikidest pärit tööljole, lubades kodakond-sust pärast nelja aastat riigis elamist. Tingimuseks oli, et töötaja palk ning muud tin-

gimused pidid vastama Root-si standarditele.

Pärast regulatsiooni liht-sustamist võttis Rootsi vastu üle 60 000 võõrtöölise, kellest enamik olid marjakorjajad. Saabus veel märkimisväärne hulk IT-spetsialiste, kodu-hoidjaid, toitlustusasutus-te töötajaid ja insenere. Ena-mik töötajaid tuli Taist, aga ka Indiast, Hiinast ja Ukrainast.

Võidavad kõik

Sotsiaalset tagasilööki, mida algselt kardeti, Ulf Holmi sõnul ei esinenud. Küll aga pidid tööandjad hakkama mõne aja pärast tõestama, et nad on suutelised maks-ma palka, isegi kui tasu oli väike. Sellega püüti turult tõrjuda eelkõige neid marja-korjajatele tööd pakkuvaid firmasid, kelle kavatsused ei olnud tõsised ja kes töötajate-le lubatud palka ei maksnud.

Ulf Holmi sõnul on võõr-töölise arvel Rootsis loodud arvukalt uusi töökohti ning mõte, et võõrtöölised tulevad ja võtavad „meie töö ära”, on osutunud pelgalt müüdi. Ta lisas, et tegemist on *win-win* situatsiooniga ehk võidavad nii sissesõitjad kui ka riik. ●

Riina Kallas

Koolitusleht

Homme ilmub Eesti Päevalehe vahel ●●● Eesti Päevaleht

- Kuidas ülikoolid koolireformi jõustudes üliõpilasi vastu võtma hakkavad.
- Tallinna teeninduskool tegeleb ekstra sellega, et hoida ära õpilaste koolist väljalangemist.
- Mille põhjal langetavad abiturientid edasiõppimise otsuseid.

UUS MELCHIORI-LUGU

Valmimas on Indrek Hargla järgmine kriminull apteeker Melchiori seeriast. Pirita nunnakloostri toimub mõrvamüüsterium ilmub arvatavasti müüki maikuus. **EPL**

PÄRT TARTU FESTIVALIL

6.-9. juunil Tartu Jaani kirikus toimuva XIII Eesti Heliloojate Festivali külalishelilooja on Arvo Pärt. Peaesinejateks on Tallinna Kammerorkester, Curious Chamber Players (Rootsi) ning Küber-

studio ja Vox Clamantis ühise kavaga. Kavas on kaheksa teose, nende seas Helena Tulve, Andrus Kallastu, Tõnu Kõrvit ja Timo Steineri tööde esiettekanded. **EPL**

„JANE EYRE” SALMES

27.märtsil kell esietendub Salme kultuurikeskuses muusikal „Jane Eyre”. Charlotte Brontë romaanil põhjal valminud tüki lavastaja on Katre Jaani, muusika ja libreto autor on Kaari Sillamaa. **EPL**

KIRJANDUSÕHTU TLÜS

Täna kell 17.30 esinevad Tallinna ülikooli Astra maja teabeskuse fuajees TLÜ kirjandusauhindade nominendid. Laueraadid kuulutatakse välja 15. märtsil. **EPL**

Apelsini ja sidruni armuloos kipub nappima sügavust ja pinget

Uues Eesti 3D-animafilmis rokib eriti Ülo Kriguli muusika, sisult jääb teos aga veidi üheplaaniiseks.

Mari Peegel

mari.peegel@epl.ee

„Lisa Limone ja Maroc Orange” on Nukufilmis seitsme aasta jooksul Mait Laasi käe all valminud 3D-superprojekt. Nii lastele kui ka täiskasvanutele mõeldud illegaalsest immigratsioonist rääkiva animafilmi teema mõjub intrigeerivalt, sest Eestis ollakse tihti veidi laisad mõtlemast globaalselt, isegi kui asi puudutab esimese maailma probleeme.

„Lisa Limone” tegevus toimub Itaalia rannikulinna, kuhu elama asunud paadipõgenikud on pärit Põhja-Aafrikast kunagistest Prantsuse koloniaalmaadest. Itaallased on sidrunid ja põhja-aafriklastel apelsinid. Apelsinid arvavad end sõudvat küllusemaale, kuid satuvad sidrunite ketšupitehases samasugusteks orjadeks nagu oma sünnimaal. Selle lausega võib edasi anda nii filmi intriigi kui ka sisukirjelduse, sest „Lisa Limones” on valitud probleemi illustreerimise, mitte selgitamise tee. Süžee on niisama informatiivne kui CNN-i telekanali kommentaarita uudislõik, mis näitab, et maailmas on asjad paigast ära. Kuid selle üle, miks see nii on ja mis võiks olla tulevikuperspek-

tiiv, seal ei arutleta. Kohati aimus filmitageijate seisukohavõttu – kasvõi Maroci unenäostseenis, kus tehase ülevõtnud apelsinid asuvad mõttetult laamendama ja trumme taguma – kuid millekski selgeks ja kaasaarutlema kutsuvaks see ei vormunud.

Plakatlik ooper

Kui on juba võetud vaadelda keerukad teemad nagu immigratsioonipoliitika ja orjastamine, ei tohiks poolele teele jääda. Ka lihtsalt vaatamängu mõttes nappis stsenaariumil sügavust ja pööordeid. Naljaga pooleks võib öelda, et nukkudele polnud kätte antud materjali, mida mängida. Ka teine peamine liin, Lisa ja Maroci armastuslugu on lahendatud kiirkorras ja pingeta. Kas siin

Kriguli muusika sisaldab põnevaid nüansse ja on hästi produtseeritud.

võib olla põhjuseks, et stsenaariumi jätkus vaid pooletunniseks filmiks, nagu esialgu kavandati? Või järgiti lihtsustamise ja plakatlikkuse poolest tuntud ooperizhanri reegleid liiga innukalt?

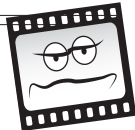
Kui teemade poolest on „Lisa Limone” justkui täiskasvanute kraam, siis tegelaskujud on selgelt laste maailmast.

Seiklushimuline ja vapper Maroc püüab ketšupitehasest põgeneda.

Kaader filmist

„Lisa Limone ja Maroc Orange: tormakas armulugu”

KINODES ALATES 8. MÄRTSIST

R: Mait Laas

O: Iiris Vesik, Peeter Volkonski, Hardi Volmer, Omar Nömm

Seal on naivne ja romantiline Lisa Limone, seiklushimuline ja julge Maroc Orange, ahne ketšupitööstur härra Limone. Kuna tegemist on täispika filmiga, oleks oodanud, et tegelastelt ehk enam arenevad ja rollituvustuse üheplaaniisusest ka sisulises mõttes enam dimensioone juurde saavad.

Animafilm annab lavastajale võimaluse lasta teha kõik tegelased enda käe järgi. „Lisa Limone” nukumaailm on ter-

viklik ja stiilipuhas, töö hulk, mis selle käsitsi loomisel on tehtud, mõjub aukartust äratavalt. Seal oli visuaalselt võimsaid kohti, mis polnud seda aga tänu 3D-le. Nukkude välimus tekitas aga veidi küsimusi. Tundus imelik, et paadipõgenikest apelsinid nägid välja eemaletõukavad ja tõplikud; ebausutav oli täpilisest seelikukeses Lisa Limone nukk, kes mõjus kümneaastase tüdrukuna, mitte esimese armastajana.

Filmi suurim tugevus seisneb muusikas. Ülo Kriguli muusika, mis niigi sisaldab põnevaid nüansse, nii kargeid kui ka intiimseid kõlaseid, on ka huvitavalt produtseeritud. Helikeel on lihtne ja kaasaegne, mis on hea kontrast nukumaailma värvikirevale esteetikale. Ning kuna tegemist ongi ooperiga, siis võib ehk öelda, et mõnest küsimusi tekitavast kohast hoolimata on see film õnnestumine. **o**

Prantsuse riik Eestis kultuuri levitamas

21. märtsini toimuvad Tallinnas frankofoonia nädalad, mis on pühendatud prantsuskeelse kultuuri propageerimisele. Frankofooniat levitava organisatsiooni Alliance Française presidendi Helle Michelsoni sõnul on koolilaste tagasihoidlikest võistluspäevadest välja arenenud suurejooneline üritus. Lisaks Sõpruses jooksvale Godardi retrospektiivile linastuvad Tallinnas Kanada, Šveitsi, Belgia ja Luksemburgi filmid, 20. märtsil toimub turismiteemaline seminar, Meritoni hotellides kestavad prantsuse gastronoomianädalad. Täpsema kava leiab Prantsuse instituudi kodulehelt.

Alliansi liige, endine diplomaat Artur Laast märgib, et Prantsuse riigi toetatud projektidest on Eestis kõige nähtavamal kohal kirjanduse tõlked eesti keelde.

Tõlkijate panus

„Mina tõstaks esile Merike Riivest, kes tahab tõlkida ainult väga raskeid ja probleematailisi teoseid,” ütles Michelson. Laast nimetab terve plejaadi nimesid. Tanel Leppsoo ja Triinu Tamm on tõlkinud Camus’i, Lena Tomasberg mitmeid filosoofe, Kristiina Ross Pascali, Kaja Riesen le Cléziod, Heli Allik Céline’i, Sirje Keevallik ja Tõnu Õnnepalu Mauriaci ja nii edasi.

Artur Laast ja Helle Michelson

Foto: Ilmar Saabas

„Värskest ilmus Anti Saare tõlge Georges Pereci raamatust „Elu, kasutusjuhend” – väljapaistev tõlge kolossaalsest ja keerukast teosest,” lisab Laast. Eesti kultuuri edenda-

Eesti kultuuri levitamisel Prantsusmaal on suured teened Jean-Luc Moreaul.

misel Prantsusmaal on Michelsoni sõnul suurimad teened Jean-Luc Moreaul, kes õppis eesti keele selgeks Jaan Krossi „Keisri hullu” tõlkides. „Kuni pensionile minekuni

õpetas ta idakeelte instituudis eesti keelt,” lisas Michelson. „Nüüd teeb seda Antoine Chalvin, kes koostab põhitööna eesti-prantsuse sõnastikku.” Kultuurivahetust on tabanud ka tagasilöögid. „Pariisi saatkonna kultuurinõunik on väga tubli, aga Eesti instituudi esindus pandi kinni,” märkis Laast. Michelson lisab, et masu tingimustes lõpetati mõne aasta eest rahvusraamatukogu prantsuse saali ülevõltpidamine. Suursaadik Frédéric Bilet’i hindavad frankofooneid kõrgelt. „Ta on tõsiselt ette võtnud igasuguse majandus- ja kultuurialase ühistegevuse edendamise,” märgib Michelson. **o Kaarel Kressa**

Kuidas portreteerida presidendi kaasat?

Kaks tulevat elulooraamatut teevad Evelin Ilvesest kõige „lahtikirjutatuma” esileedi.

Kaarel Kressa
kaarel.kressa@epl.ee

Tänavu peaks ilmuma kaks Evelin Ilvesele pühendatud elulooraamatut. Praegu on teada, et Enno Tammeri „Minu Evelin” tugineb üksnes meedias varem avaldatud materjalidele. Katrin Lust-Buchanan aga on teinud aprillis ilmuva raamatu „Tervist, proua president!” tarvis juba sadu intervjuusid. „Allikateks on tema kunagised klassikaaslased, õpetajad, ülikoolikaaslased ja nii edasi,” ütleb autor, kelle sõnul on eesmärgiks Ilvese elu neutraalselt kajastada. „Temast joonistub portree, mille on loonud inimesed, kes on temaga elus kokku puutunud.”

Ilmselt niisutoode

Eesti Päevalehe palvel teemat kommenteerinud Varraku kirjastaja Krista Kaera sõnul on seda tüüpi raamatu puhul kindlasti tegu niisutootega. „Autoriseerimata elulooraamatute ajendiks ei ole sageli mitte soov kirjutada inimese elust võimalikult ülevahtlikku, objektiivset ja põhjalikku raamatut, vaid kas hoopis väiklasemad isiklikud tunded või

siis mõõdutundetu jumaldamine,” lisas Kaer. „Mõlemad variandid on ühtviisi halvad ning uurimisobjekti sugulased ja sõbrad-tuttavad keelduvad tavaliselt säärasel puhul ka koostööst.”

Kaks raamatut teevad Ilvesest igatahes kõige „lahtikirjutatuma” presidendiproua Eesti ajaloos.

Helma Pätsist ei jõudnudki tegelikult esileedit saada, kuna ta suri juba enne Esimest maailmasõda 31 aasta vanuselt. Konstantin Päts oli

Juba enne Esimest maailmasõda surnud Helma Pätsist ei jõudnudki esileedit saada.

samal ajal poliitilises vangistuses. Raamatukogude infosüsteemi andmeil pole eraldi raamatuid proua Pätsist avaldatud.

Ka Lennart Meri abikaasast Helle Merist pole huvitaval kombel elulooraamatuid ilmunud, ehkki lugejale võiks huvi pakkuda nii tema roll Eesti ühe legendaarseima riigimehe abikaasana kui ka näitlejakarjäär Eesti Draamateatris ja Tallinnfilmis. Nagu Meri 2007. aastal Rein Sikule

antud intervjuus ütles, on ta iseendale lubanud, et ei avalda kunagi ühtki mälestusteraamatut. „See on liiga subjektiivne, ka mälu võib petta,” selgitas ta. Intervjuudes on ta ka öelnud, et pidas oma rolliks püsida presidendist „alati üks samm tagapool”.

Rüütli elutööraamat

Teise presidendi kaas Ingrid Rüütel on öelnud, et mitu kirjastust on temast korduvalt biograafiat tahtnud kirjutada, ent ta on alati ära öelnud. Ühe osaliselt omaeluloolise sisuga raamatu on ta 2010. aastal siiski välja andnud. Ent ehkki ligi 700-leheküljeline „Muutudes endaks jääda” sisaldab tõesti autobiograafilisi kõrvalepõikeid ja peatub detailsemalt autori lapsepõlvel, on kogumiku põhirõhk rahvaluuleuurija teaduslikul töö. Nii saab teose lugeja ohtralt teadmisi regivärsist ja Kihnu kommetest, aga palju vähem Rüütlist endast. Nagu Ainu Kään ajalehes Saarte Hääl märkis, võib kogumiku nimetada elutööraamatuks. „Kahjuks näitab kollase varjundiga elulugude ja ajakirjanduse eelistamine lugejate madalat kultuurihuvi,” ütles Rüütel ise 2010. aastal ajakirjale Naised. Intervjuudes on ta rääkinud mõnikord ka mehest, lastest ja lastelastest, päevapoliitilisi teemasid on ta aga üldiselt vältinud. ●

Evelin Ilves ei andnud intervjuusid kummagi ilmuva raamatu jaoks.

Foto: Ilmar Saabas

Presidendiprouad raamatuis

●● B-klassi näitlejast Argentina esileediks saanud Eva Peróni kujutatakse elulookirjanduses enamasti kui 20. sajandi üht saatuslikumat naist, Tuhkatriinut, kes jõudis võimu ja kuulsuse ni. Kuna teda on nii jumaldatud kui ka põlatud, eelistab enamik biograafe jääda ambivalentsele seisukohale. „Hoor ja feminist, türann ja pühak”, iseloomustab Peróni näiteks John Barnes. ●● Küllap ainsana pakub Evitale konkurentsi Jacqueline Kennedy Onassis, kelle elu möödus samuti nagu melodraama kan-

gelannal. Nagu kõik teavad, abielus Jackie esmalt USA naisteküdist presidendiga ja seejärel kreeklasest ärimhega, vähem on aga teada, et naine tegeles ka ise biograafiate kirjutamisega ja veenis muu hulgas Michael Jacksonit elulooraamatut kirjutama. ●● Franklin Roosevelti abikaasa Eleanor Roosevelti juures pakub tänapäeva autoreile suurt huvi presidendiproua läbisaamine AP reporteri Lorena Hickokiga, kes plaanis temast samuti elulooraamatut kirjutada. Teost ei ilmunud kunagi, praegu aga vaidlevad bio-

graafid tuliselt, kas Rooseveltil oli Hickokiga lesbiline suhe või oli tegu vaid sõprusega.

●● Michelle Obama pakub autoreile huvi peamiselt kahest aspektist. Esiteks on tegu vaesemast perest pärit mustanahalise naisega, kelle edu võiks inspireerida samasuguse taustaga tüdrukuid, teiseks levinud teemaks on „presidendiproua kui stiilikoon”. Üks skandaalsemaid raamatuid on Edward Kleini mullune „Amatöör”, kus väidetakse, et Obamad oleksid saajandivahetusel äärepealt lahutanud.

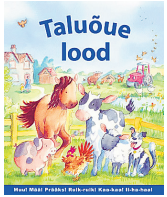
RAAMATUREKLAAMID

VEO-AUTOD
Indrek Kuuse
16 lk, Koolibri

Uues värvimisraamatus on uhked ja võimsad veoautod. Kindlasti oled näinud, millised autod toovad poodi kaupa, veavad ära prügi, korrastavad tänavaid ja maanteid, rügavad ehitusel ja teevad teisi raskeid töid. See raamat tutvustab just neid ja lisaks saad need endale meelepärastel ära värvida. Eesimesena saame tuttavaks Daimleri veoautoga aastast 1896, raamat lõpetab aga Luigi Colani ulmeline ideeauto Millennium.

TALUÕUE LOOD
Joff Brown
Tõlkinud Riina Turi
160 lk, Koolibri

Selles vahvate piltidega raamatus on 19 juttu taluloomade igapäevaelust, mida aeg-

ajalt elavdavad lõbusad juhtumid. Kas oled midagi kuulnud lambast, kes laulab, või seast, kes juhib traktorit? Kas tead, kuidas näppajad oravad kinni püüti ja hani lendama õpetati? Loe lugusid Kummelimäe, Karukella, Tõlviku, Pajukalda ja Õunaoru talu loomadest ning saa osa nende põnevatest juhtumitest ja toredatest ettevõtmistest.

NÄPUTÖÖD 7. HEEGELDATUD VAHEPITSID JA ÄÄREPITSID
Ltiina Meresmaa
64 lk, Koolibri

7. mustriühik sarjast „Näputööd” pakub heegeldamiseks vahe- ja äärepitse. Olenevalt esemetest võib kaunistuseks kasutada mõlemaid korraga. Seetõttu on igal leheküljel üks kokkusobiv mustripaar, mis lihtsustab valikut. Nii vahe- kui ka äärepitse on kerge heegeldada ja heegelkirja lihtne skeemilt lugeda. Pits koosneb korrapärastest ruutudest, mis saadakse ahelsilmustest ja sammastest.

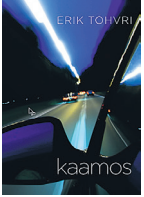

KALENDRI-LINNA LOOD
Margit Sarapik
96 lk, Koolibri

Raamat viib lugeja Kalendrilinna, milles elavad kaksteist last, kes õpivad ühes klassis ja kellega juhtub aasta jooksul palju põnevat. Kalendrilinna laste uus aasta algab nagu ikka talvisel koolivaheajal ja lõpeb pärast pöörast stiilipidu järgmisel talvel enne jõule. Mida toovad aga Kalendrilinna kaheteistkümnele lapsele, kuuele poisile ja kuuele tüdrukule, kaasa tuisune talv, unistuste kevad, kuum suvi ja seikluslik sügis, seda kõike saadki sellest raamatust teada. Pildid joonistas Joonas Sildre.

KAAMOS
Erik Tohvri
216 lk, Varrak

Romaanis „Mere taga” hakkas Riina Vainumäe oma Soomes bussijuhina töötavat meest Jaanust kahtlustama keelatud suhetes seal tegutseva arsti Loone

Kuusikuga. Alusetu süüdistus viis lõpuks perekondliku konfliktini, nõrkinud Jaanus põgenes tagasi Soome ja temalt enneolematut teenust soovinud Loone jõudis eesmärgini. Oma nõrkushetkest häbi tundev mees lõpetas Soomes töötamise ja tuli tagasi kodumaale, jäädes uskuma Loone Kuusiku lubadust, et nad enam kunagi ei kohtu. Ja ikkagi said nad neli aastat hiljem Eestis kokku...

KLASS
Gerda Kordemets
280 lk, Tänapäev

Ilmar Raagi filmi põhjal raamatu väljandmise põhjus on kurb tõsiasi, et käsitletav teema pole oma aktuaalsust kaotanud. Niisama jõuliselt kui filmikeel jõuab käesolevas raamatu kaudu lugejani ka Gerda Kordemetsa tekst, mis räägib aust ja väärkusest, saatustest juhustest. Loo põhiküsimus on ülekohtus. Kui palju lubab inimese väärkuse kannatada ülekohtu ja millal muutub vastuhakk ise vägivallaks? Illustreerinud Kärt Koosapoeg.

KUI SÕJAMÜRA OLI VAIBUNUD. GEISLINGENI PÕGENIKE-LAAGRI LASTE MÄLESTUSED
Erinevad autorid
245 lk, Hea Lugu

Eesti laste mälestused põgenemisest terrorihirmus ja kaoses Eestist ning teekonnast Teise maailmasõja järgse Saksamaa põgenikelaagritesse ja sealt edasi laiali Uude Maailma. Elu Geislingeni põgenikelaagris meenutavad 33 toonast last, kellest vanim oli sündinud 1935. aastal ja noorimad juba Saksamaal. Kokku veetis Geislingenis viis aastat oma elust umbes tuhat eesti last, imikutest teismelisteni.

KODUVEINI AABITS
Tiina Kuuler
119 lk, Hea Lugu

Arvatakse, et koduveini on väga magus, käärib kaua ja tekitab hirmust peavalu. Tegelikult saab õigete

töövõtete ja uuemate vahenditega puhta, klaari ning soovi korral ka täiesti kuiva veini. Käesolev raamat ongi lühike õpetus sellest, mida algajad koduveinitegijad teadma peaks: millest koduveini valmistada, millised on vajalikud tarvikud, millist pärmikasutada, mis veinis käärimise ajal toimub, kuidas käärimine lõpetada ja vein pudeldada.

MAALEHE KARTULIRAA-MAT
Luule Tartlan
128 lk, Hea Lugu

Kartulil oli ja on kindel koht eestlaste toidulaulal. Kartulit kasvatavad meie oludes potipõllumehed ja väikeaednikud, aga ka suurtootjad. Kahtlemata on neil kõigil asjast oma arusaam ja väljakujunenud viljelusvõtted. Raamat püüab anda nõu ja näpunäiteid, kuidas tulemuslikult kartulit kasvatada ja tarbijate soovidele vastu tulla. Jagatakse juhiseid neile kasvatajatele, kelle jaoks on sobiva sordi ja edukate kasvatusvõtete leidmine keeruline.

NURMSALU LAHTIS 26-S

Kaarel Nurmsalu sai suusahüpete MK-etapil Lahtis suuresl mael 26. koha, millega kor-
das oma MK-sarja parimat tule-
must. Kaks hüpet (123 m ja 115
m) andsid 236 punkti. **Delfi**

BARUTO ALUSTAS EDUKALT

Sumo suurturniiril Haru-bashol sai Kaido Hõovelson ehk Baruto avamatšis *uwatenage* tehnikaga jagu jaapanlasest Ikioist. Täna kohtub ida-*maegashira* kolmanda. Baruto Tokitenkuga. **EPL**

NIIT OLI USA-S SEITSMES

USA-s Arkansase ülikoolis õppiv eestlasest sprinter Marek Niit sai Ameerika Ühendriikide üliõpilaste sisemeistrivõistlustel 200 meetri jooksus seitsmenda koha, läbides distantsi 20.89-ga. Fel-

jooksus sai eestlane kirja 20,86 ja pääses kokkuvõttes kuuenda aja-ga finaali. Esikoht kuulus Texase ülikooli sprinterile Ameer Web-bile, kelle tulemuseks oli finaalis 20.42. **Delfi**

TAARAMÄE 29-S

Pariisi–Nice'i velotuuri viimasel eraldistardist sõidetud etapil sai Rein Taaramäe eile 29. koha ning lõpetas kokkuvõttes 59-ndana. Esimeseks tuli austraallane Richie Porte. **EPL**

Kas peatreener on Rocki mängijatega liiga leebe?

Foto: Hendrik Osula

Kommentaar

Ivar Jurtšenko
Tartu

Tartu Ülikool/Rocki korvpallimeeskond astus eile Balti liiga veerandfinaalis taaskord valusalt reha otsa.

Juba neljas kord sel hooajal. Sügisese BBL Cupi poolfinaalis kaotati Rakvere Tarvale, FIBA EuroChallenge'is anti kodus käest tähtis mäng rumeenlastele, Eesti karikavõistluste veerandfinaalis jäidi alla Tallinna Kalevile ja Balti

kaotuste puhul otsa vaadata peatreenerile. Nagu öeldakse, võidab meeskond, kaotab treener. Pole kahtlustki, et Gert Kullamäe on hasardiga asja kallal ja üritab võtta viimast, kuid vanker ei kipu veerema nii kaugele nagu tahaks. Rocki eelse mängu esimene poolaeg Baronsiga oli nauditav, polnud märki, et meeskond võiks komistada. Kuid see juhtus. Kolmas veerandaeg oli šokeeriv, nagu märkis Kullamäe ise.

Kullamäe on liiga leebe?

Kas vaheaja jutud jäid liiga leebeks? Ma ei näe muud seletust sellele, et vastased sõitsid Rockist kümne minutiga

peaks maletama hästi kauaaegse Saksamaa koondise ja praeguse Poola koondise peatreeneri Dirk Bauermanni töömoodikat. Kõik said võtta ja mitte vähe. Või küsige Martin Mürsepa ja Aivar Kuusmaa käest, kuidas tipptreenerid mängijaid töötlevad. Kulmaläe on veel kinni nendes emotsioonides, mida ise tundis, kui treenerid räuskasid. Ta ei taha oma mängijatele sama, sest teab, et see on ebameeldiv. Kuid tuleb. Vastalt juhul jääb Rooki meeskonnal taas saamata Eesti meistritiitel. ●

BALTI LIIGA

Veerandfinaal, II mäng

Tartu Ülikool Rock – Riia Barons
100 : 89

Prienai Rudupis – Rakvere Tarvas 110 : 89

VTB Ühisliiga

Samaara Krasnõje Krõlja – BC Kalev/Cramo 83 : 73

G4S Eesti korvpalli meistriliiga

TTÜ KK – TYCO Rapla 71 : 66,
Pärnu – Valga/MaksMoorits
66 : 58

Euroopa tennise aastakoosolek toimub Tallinnas

21.-24. märtsini peetakse Tallinnas Tennis Europe aastakoosolek, kuhu kogunevad kõigi Euroopa riikide tenniseliitude presidendid ja peasekretärid ning külalisena on kohal ka Rahvusvahelise Tenniseföderatsiooni (ITF) president ja asepresident.

Selgituseks: Tennis Europe näol on tegemist Euroopa Tenniseliiduga, mis varem kandis nime ETA. Tennis Europe egiidi all toimuvad ka paljud noorteturniirid kuni 16 aasta vanustele mängijatele ning ka näiteks Kenneth Raisma on juhtinud omavanuste Tennis Europe edetabelit.

Eesti Tennise Liidu peasekretäri Allar Hindi sõnul on 21. märts saabumispäev, kuid Tennise Europe Junior ja Development komitee peavad samal õhtul ka oma koosolekud. Täispikk aastakoosolek toimub 23. märtsil ning peamiselt on programmis üldisemat laadi teemad, muu hulgas aastaaruanne ja info jagamine tulevaste sündmuste kohta. „Kindlasti tutvustame külalistele ka Tallinna, nii tennisekeskusi ja mänguvõimalusi kui ka turismiväärtusi,” lisas Hint.

Suur koosolek peetakse Swissotel'i konverentsisaalis ning sinna on oodata koos Eesti tenniseinimestega kuni 150 osalvõtjat.

Hindi sõnul taotles Eesti ise sellise aastakoosoleku korraldamist. „Taotlesime tänavu-
se juubeli, Eesti tennis 100“ raames Tennis Europe kõige kõrgema organi nõupidamist
Eestile. Tegemist on Eesti Arenngu Sihtasutuse toetatava projektiga,“ sõnas Hint.
„Euroopa alaliidul on taolise suurürituse korraldamisele ka teatud nõuded, kuid üldi-
selt ollakse tänulikud, kui mõni riik on vabatahtlikult nõus seda vastu võtma.“

Kuigi Eesti Tennise Liidul on ka aastakoosoleku läbiviimisel kulutusi, toob see kindlasti meie tennisele ka palju tagasi. „Tallinna kogunevad Euroopa tennise juhtivad tegelased, kellele me saame reklaamida Eestit kui tennisemaad. Nad näevad, et ala mõistes ei ole tegemist ääremaaaga, vaid et siin on korralikud tennisekeskused ja väljakud, mis pakuvad võimalusi rahvusvahelistel turniiride ja laagrite korraldamiseks või võimalusi eurooplastele tulla koos perega siia sportima,“ rõhutas Hint.

Joel Lindpere: Chicago Fire võidab, kaotab ja tegutseb koos

Eesti koondise vasakäär on uues koduklubis rahul ja ihkab Chicago Fire'ga mõnda karikat võita.

Aet Süvari
aet@ep.ee

Möödunud nädalavahetusel pandi pall uueks hooajaks mängu ka USA vutiliigas MLS-is, kus Joel Lindpere mängib tänavu Chicago Fire'i punases särgis. Paraku pole hooaja kaks esimest kohtumist Fire'le positiivse saldo-ga lõppenud – esimeses kohtumises tuli vastu võtta 0 : 4 kaotus tiitlikaitsjalt Los Angeles Galaxylt ning ka laupäevane esimene kodumäng lõpetas allajäämisega. 0 : 1 kaotati New England Revolutionile, seda hoolimata tõsiasjast, et Fire hoidis mängus initsiatiivi ja neil oli rohkem värava võimalusi kui külalistel. MLS Socceri veebiküljel jagub kiidusõnu ka Joel Lindpere aadressil, kes tegi kaasa terve mängu ja oli osaline peaaegu igas Fire'i algatatud rünnakus, kuid paraku luhtas 50. minutil hea võimaluse skoori teha.

ku tagamaid eriti selgitanudki. Tema sõnul polnud New York Red Bullsist lahkumises tema enda jaoks siiski midagi üllatavat. „Kui ma nüüd neid asju tagantjärele vaatan, siis tundub, et kogu see asi käis jube kiirelt,” sõnas ta. „Aga ma teadsin neid asju ette ja eks ma olin need nii seadnud, sest klubi ei jätnud mulle valikut, millega ma oleksin rahul olnud ja seega pidin enda valiku tegema. Kuna me ei näinud asju üheselt, oli meie mõlema asi leida parim lahendus.” Lindpere sõnul pole tal vana koduklubi suhtes mingit paksu verd: „Red Bulls on siiani olnud minu elu ja karjääri parim periood, millest ei kahetse hetkegi. Sellest on olnud ja on ka tulevikus sada protsenti kasu.”

Tahab karikat

Kohe Chicagosse siirdumise järel algas USA liigas ettevalmistusperiood ning Lindpere ei saanud uude kodulinna sissegi elada, vaid pidi kohe koos meeskonnaga laagerdama hakkama. Alles möödunud nädala keskel lõpuks oma korterisse sisse kolinud Lindpere nentis, et uus kodulinn on talle juba armsaks saanud. „Juba mitu aastat tagasi ütlesin meedias, et Chicago on New Yorgi kõrval mu teine lemmik siinpool ookeani.

Suurim erinevus on minu arvates see, et New York on aastaringselt ja ööpäev läbi tempo all, aga Chicago on võrratu suvelinn, kus talv meenutab pigem Eesti talve,” rääkis ta.

Ka meeskonnas on Lindpere sõnul Red Bullsiga võrreldes erinevusi. „Chicago on meeskond, kes võidab, kaotab ja tegutseb koos. Red Bulls peetakse ikka tugevamaks, aga eelmisel hooajal sai Fire sama palju punkte. Eks siis novemb-

Joel Lindpere ja LA Galaxy särgis mängiv brasiillane Juninho palli pärast võitlemas. Foto: AFP/Scanpix

ris või detsembris vaatame, kuidas seis on.”

Lindpere ise loodab, et on terve ja saab meeskonda võimalikult palju aidata. „Tähtis on, et olen terve ja saan treenida ja mängida. Arvan, et nii minu kui klubi eesmärgiks on mõni karikas võita,” rääkis Lindpere, kes Red Bullsiga

ühelgi karikamängul kaasa ei teinud. „Klubi ei panustanud sellesse, aga siin tahavad seda nii mängijad kui treenerid ja klubi.”

Eesti koondise peatreener Tarmo Rüütli on Lindpere lisanud ka esialgsesse nimekirja, keda kavatses kutsuda MM-valikmängude koondis-

se Hollandi ja Andorra vastu. Lindpere sõnul on Chicagos ka koondisemängudes teine suhtumine kui oli Red Bulls. „Ma usun, et Chicagos vaadatakse koondise mängijaid väheke teise pilguga kui Bulls – see tähendab paremast küljest. Lõpuks on see iga mängija enda asi.”

Trans on endiselt nulli peal

Narva Transi hooaeg jalgpalli Premium-liigas on nigelalt alanud. Kui avavooru kaotuse Ida-Virumaa rivaalile Sillamäe Kalevile võis veel kuidagi alla neelata, siis laupäeval saadi lüüa möödunud hooaja tabelis punaseks laternaks jäänud Tartu Tammekalt 1 : 2.

See tähendab, et Trans on Paide ja Tallinna Kalevi kõrval ainus meeskond, kes pole alanud hooajal veel punktisarvet avada suutnud. Tõsi – Narva meeskond on läbi teinud verevahetuse, hooaja eel võttis jalgpalliliidu distsiplinaarkomisjon vastu ka otsuse, millega viis Narva Transi mängijat aastaks ajaks mängukeelu said. Narva peatreener Aleksei Jagudin valiku kokkuviimist kaotuse põhjuseks aga ei toonud. „Vastane kasutas oma võimalused paremini ära. Realiseerimine vedas meid alt,” ütles Jagudin Eesti jalgpalliliidu pressiteates.

Tartu Tammeka kapten Kristjan Tiirik aga märkis, et vastaste nõrgad kohad tulid mängus hästi esile: „Oli näha, et Transi meeskond ei ole kokku mänginud. Kasutasime oma eelise ära,” vahendas jalgpalliliidu koduleheküljel Tiiriku sõnu. **• Aet Süvari**

Tulemused

Jalgpalli Premium-liiga, 2. voor

Paide Linnameeskond–FC Flora 0 : 6 (0 : 2), **V: 19.** Rauno Alliku, **22.** Albert Prosa, 53., 71., **80.** Sander van de Streek, **78.** Karl-Eerik Luigend; Tallinna Kalev–FC Levadia 0 : 1 (0 : 1), **V: 28.** Marek Kaljumäe; Narva Trans–Tartu Tammeka 1 : 2 (0 : 2), **V: 52.** Artjom Škinjov – **23.** Georgi Ivanov, **39.** Tauno Tekko; Sillamäe Kalev–FC Infonet 3 : 0 (3 : 0), **V: 25., 27.** Nikolai Mašitšev, **37.** Kassim Aidara; Nõmme Kalju–FC Kuressaare 2 : 1 (0 : 0), **V: 65., 85.** Hidetoshi Wakui – **67.** Andre Ilves

TABELISEIS

1. Flora	2	2	0	0	10:1	6
2. Sillamäe	2	2	0	0	5:1	6
3. Levadia	2	2	0	0	4:1	6
4. Kalju	2	2	0	0	5:3	6
5. Tammeka	2	1	0	1	3:4	3
6. Kuressaare	2	0	1	1	1:2	1
7. Infonet	2	0	1	1	0:3	1
8. Trans	2	0	0	2	2:4	0
9. Kalev Tln.	2	0	0	2	1:5	0
10. Paide	2	0	0	2	2:9	0

Järjekorras peetud mängud, võidud, viigid, kaotused, väravate vahe ja punktid.

Täna Delfi Spordis: Meistrite liiga nädala algus: millised on Barcelona võimalused seisu päästa?

Uibo purustas Noole vana rekordi

Fayetteville'is toimunud USA üliõpilaste sisemeistrivõistlustel kergejõustikus ei saanudki eestlastest kõige kõrgemat kohta sprinter Marek Niit, vaid hoopis 20-aastane mitmevõistleja Maicel Uibo. Sügisel Georgia ülikooli õppima ja treenima asunud Uibo purustas seitsmevõistluses Erki Noolele kuulunud Eesti U23 vanuseklassi rekordi 15 punktiga, saades 5975 punktiga neljanda koha.

Põlvast pärit noormees, kelle varasem seitsmevõistluse rekord pärines jaanuari lõpust (5755 punkti), tegi sisuliselt täiusliku võistluse, sest isiklik siserekord paranes seitsmest alast kuuel – vaid trum-palal kõrgushüppes tuli vana

hüppeliigese vigastuse tõttu leppida 2,02-ga.

2009. aasta sügisel Põlvast Tallinna Audentese spordigümnaasiumisse tuli Uibo

Maicel Uibo: olen nüüd tugevam ja tehniliselt igal alal veidi parem.

veel kõrgushüppajana, kuid treenimist alustas kohe hoopis Tõnu Kaukise juhendamisel mitmevõistlejana. Esimese korraliku kümnevõistluse tegi Uibo 2011. aasta sügisel, kui 18-aastasena kogus 7408 punkti. 2012. aastal edasimi-

nek jätkus: talvel tuli ta seitsmevõistluses 5423 punktiga Eesti täiskasvanute sisemeistrivõistlustel kolmandaks, suvel kümnevõistluses 7548 punktiga hõbedale.

Hea olustik

Eelmisel kevadel, kui Uibo gümnaasiumi lõpueksameid tegi, ei tulnud tal Ameerikasse õppima asumist pikalt kaaluda. „Eks ma ilmselt oleksin ka Eestis hakkama saanud – Kaarel Jõeväli ja Mikk Meerents ju saavad –, aga siin on hea olustik. Millegi pärast muretseda ei pea – toit on laual, tuba soe ja treeningvõimalused suurepärased,” toob Uibo mõned põhjused, miks USA ülikoolis spordiga kergem on tegeleda.

Nooruki sõnul on edasiminekuks tulnud tänu üldisele arengule. „Olen nüüd tugevam ja tehniliselt igal alal veidi parem. Ka uusi vigastusi pole siin tulnud, vaid mõned varem tekkinud probleemid annavad tunda,” sõnas küproslase Petros Kyprianou juhendamisel treeniniv sportlane.

Peatselt algab USA-s ka välishooaeg. Uibo järgmise tähtsama stardini on siiski veel aega, sest üliõpilaste meistrivõistlused toimuvad juuni alguses Eugene'is, kus eelmisel suvel püstitas kümnevõistluse maailmarekordi (9039 p) Ashton Eaton. Seda, millal Uibot Eestis taas võistlema näha saab, noormees veel öelda ei oska. **• Karl Rinaldo**

Maicel Uibo on teinud arenguhüppe.

Foto: Marta Helena Saluri

Uibo üksikalade tulemused

60m: 7,19; **kaugus:** 7,36; **kuul:** 13,64; **kõrgus:** 2,02; **60m tj:** 8,28; **teivashüpe:** 5,10; **1000m:** 2.39,72; **kokku:** 5975 punkti.

RACHEL Mc ADAMS NOOMI RAPACE

BRIAN DE PALMA FILM

PATUNE KIRG

14.20 (v.a. N) 16.40 (v.a. N) 18.15 (R, N)
18.30 (ainult E) 19.00 (A. Le Coq sviit, v.a. R, T) 19.10 (ainult L, P, T) 21.20 (ainult N) 21.35 (v.a. N)

COLIN FIRTH ALAN RICKMAN
CAMERON DIAZ

GAMBIIT

11.45 14.25 19.20 (v.a. R) 21.40 (v.a. N)

"Lisa Limone ja Maroc Orange: tormakas armulugu"

Iliris Vesik · Peeter Volkonski · Hardi Volmer

KINODES 8. MÄRTSIST

LISA LIMONE JA MAROC ORANGE: TORMAKAS ARMULUGU 3D MS12
11.25 (v.a. N) 14.00 (v.a. N) 16.25 (ainult N) 16.35 (v.a. N) 18.40 (ainult T)

MILLEGA TEGELEVAD MEHED K16
15.10 19.40 (v.a. R) 21.55

PARALLEELMAAILMAD 3D MS12
14.15 (v.a. N) 18.40 (v.a. T, N) 21.00 (ainult K, N) 21.25 (L, P, T)

ANDREA BOCELLI: LOVE IN PROTOFINO L
ainult 8. märts 19.00 (sh. A. Le Coq sviit)

THE BERLINER PHILHARMONIKER LIVE IN CINEMAS L
ainult 8. märts 20.30

MET OPERA: PARSIFAL L
ainult 11. märts 18.00

NITRO CIRCUS THE MOVIE 3D MS12
ainult 13. märts 19.30

00.30 K14 21.15 (ainult P, E, T)

ARGO K12 18.40 (N) 19.00 (v.a. N)

EELLINASTUSED 9. JA 10. MÄRTSIL

3D-SEIKLUS KINODES 15. MÄRTSIST

LAMMUTAJA RALF PERE
2D eesti keeles! 11.35 13.55 16.15
2D vene keeles! 11.55 (v.a. N)

LINCOLN MS12
20.45 (ainult R, P, K)

LUMEKUNINGANNA PERE
2D eesti keeles! 12.00 (ainult L, T)
2D vene keeles! 12.00 (ainult P, N)

MAMMA K12
19.45 (v.a. K, N) 22.00

NENDE ESIMENE AASTA K14
19.15 (v.a. P, T, N)

PARKER K14
21.30 (ainult P, T)

PELGUPAIK MS12
13.50 19.05 21.20 (v.a. N)

PII ELU 3D MS12
13.30 (v.a. N)

SUURED LOOTUSED MS12
11.15 (v.a. N)

Coca-Cola PLAZA

www.forumcinemas.ee
mobile.forumcinemas.ee

INFO TELEFONILT 1182

VABASTATUD DJANGO K14
21.15 (ainult R, L, K)

VALGE VANGISTUS MS12
12.00 (ainult R, E, K)

VISA HING: HEA PÄEV, ET SURRA K12
12.45 17.20 19.25 (v.a. R, K, N)
19.45 (ainult K) 19.40 (ainult R)
21.25 (ainult R, K) 21.30 (v.a. T, A. Le Coq sviit) 21.45 (v.a. R, K, N)

ÖNNETERAAPIA K12
19.00 (ainult P, T)

EELLINASTUSED!

SUUR JA KÕIKVÕIMAS OZ 3D MS6
9. ja 10. märts 16.20
14. märts 18.25 ja 21.35

LAULÜÄSSAD MS12
9. märts 16.25; 14. märts 19.00

KOHTUMÕISTJA K12
14. märts 19.45

TÖÖTATUD MAA K12
14. märts 21.15

*A. Le Coq Sviidi seansid tööpäeviti alates 17:00, nädalavahetustel ja pühadel 13:00

Piletihinnad: E-N ja reede kuni kl 18:00 tavapilet 4,50€/lastepilet 2,50€, 3D-pilet 5,00€/lastepilet 3,50€. E-N alates kl 18:01 tavapilet 5,00€/lastepilet 2,70€, 3D-pilet 7,00€/lastepilet 3,70€. Reede (alates 18:01), L-P ja riiklike pühadel tavapilet 6,50€/lastepilet 2,90€, 3D-pilet 8,00€/lastepilet 3,90€. A. Le Coq Sviit E-N pilet 17€, R-P pilet 21€

www.kinosoprus.ee | Vana-Posti 8, Tallinn | Tel. 644 1919

TÄNA KINOS ARTIS:

ARTIS KUNST ON KINOS

EUROPA CINEMAS MEDIA-PROGRAMME OF THE EUROPEAN UNION

Elavad pildid 12:25 | 19:00

Patune kirk 14:45 | 21:40

Kirjandus kinos: Eno Raua "Väike motoroller" ja "Naksitrallid" 15:00

Suured lootused 16:45

www.kino.ee | Estonia pst. 9, Tallinn | Solarise keskus | Tel. 663 1380

TÄNA KINOS SÕPRUS:

KINO "SÕPRUS"

EUROPA CINEMAS MEDIA-PROGRAMME OF THE EUROPEAN UNION

PARIS KINO - AASTAST 1955

Godardi retrospektiiv: «Mehelik, Naiselik» 19:00

Godardi retrospektiiv: «Week End» 21:15

Vaata kino Sõprus nädalakava www.kinosoprus.ee

Danske Bank New Standards

19.-28.04.2013

JAZZkaar

19. aprill Merepaviljon

ZARA MCFARLANE (Suurbritannia)

Vaimustav Merepaviljon

Piletid müügil!

KAFO ERGO Eestipäevaleht PRIKE TALLINNA SADAM Heade sõnumite sadam rgb www.jazzkaar.ee

TALLINNA LINNATEATER

Keti lõpp 15., 16. aprillil 19.00

Eesti filmi laulud 22., 23. aprillil 19.00

Kassa: 66 50 800 www.linnateater.ee

Kirjanike Maja

Kirjanike Maja musta laega saalis, Harju 1, Tallinn

13. märtsi kell 18.00

NOMINENTIDE LEND TALLINNA KOHAL

Eesti kirjandusest vestlevad ja oma teoseid loevad tänavused Kultuurkapitali kirjandusauhindade nominendid Jan Kaus, Mihkel Mutt, Rein Raud, Kätlin Kaldmaa, Livia Viitol, Hasso Krull, Peeter Sauter, Jürgen Rooste, Karl Martin Sinijärvi, Mihkel Kunnus, Kalle Muuli, Maarja Kangro ja Rein Veidemann.

Info telefonidel 6 276 410 ja 6 276 412
Pilet 2.-, (üli)õpilastele ja pensionäridele 1.-
Toetab Kultuurkapital

AARE REIVART

Õnne sünnipäevaks!

Eesti Päevaleht

Nüüd kuulutuste tellimine veelgi lihtsam!

Telli kuulutus Eesti Päevalehte, Eesti Ekspressi ja Maalehte ühest kohast!

Vali rubriik, kirjuta tekst ja tasu internetipangas.

kuulutus.lehed.ee

Reakuulutusi saab edastada ka e-postiga anni.koppel@lehed.ee ja kõikides Eesti Posti kontorites üle Eesti. Lisainfo telefonil 680 4506.

kuulutus.lehed.ee |

Nüüd kuulutuste tellimine veelgi lihtsam. Vali rubriik, kirjuta tekst ja tasu – kõik ühest kohast! Reakuulutusi saab anda internetis aadressil **kuulutus.lehed.ee**, e-postiga **anni.koppel@lehed.ee** ning kõikides Eesti Posti kontorites üle Eesti. Info telefonil 680 4506.

EE RAAMAT

MARGIT KIRSIPUU
JA HEIDIT KAIO

MINU ABLAS KÕHUBEEBI

LAPSEOOTEL NAISE TOITUMISAABITS

Raamatud on saaval raamatupoodides üle Eesti.
Tellimiseks helista 680 4443 või külasta meie veebilehte **www.healugu.ee**

EESTI EKSPRESS
RAAMAT

Sarja „Areeni bestseller” 1. raamat

TOM RACHMAN IMPERFEKTSIONISTID

Vaimukas, intelligentne, satiriline, lõbus ja kaastundlik ühekorraga; eriti sobilik lugemine ajal, mil ka Eestis (Priit Hõbemägi)

Raamatud on saadaval raamatupoodides üle Eesti või tellides **www.healugu.ee**

areeni
bestseller

AEG KAUBELDA!

Holmes & Meyers
kutsub metsaomanikke
läbi rääkima metsas
planeeritavate raiete üle.

Ostame kasvava metsa raieõigust. Pakkuda võib lageraieidst harvenduseni.
ERIPAKKUMINE! Pakume kasvava lepu ku eest head hinda.

Lõhutud küttepuidude müük, tellimine: tel 600 5323

HOLMES & MEYERS
Metsasõbralik ettevõtmine
tel 5553 3064, 5554 0620
e-post info@holmesmeyers.eu

TIPOLIIN KINNISVARABÜROO
VELJO TARVIS
tel. 5647 1516, tel. 657 6301
veljo@tipoliin.ee
www.tipoliin.ee

OSTAME - MÜÜME - ÜÜRIME

TEIE KINNISVARA

- Kiire ja korrektne vormistamine.
- 15 a. töökogemus.
- Konsultatsioon tasuta!**

VEO- ja KOLIMISTEENUS

Teatame sügava kurbusega, et on lahkunud meie kallis abikaasa, isa, vanaisa ja vanavanaisa

ERICH LAUR

10.10.1926 - 08.03.2013

Leinab perekond

1. JÄTA OMA TUTVUMISKUULUTUS TASUTA:
Helista **66 22 524** Kuula hoolega juhiseid. Ütle 40 sek jooksul selge häälega oma kuulutuse tekst. Ära lõpeta kõnet enne, kui oled ära kuulanud oma postkasti numbri ja salakoodi. NB! Kirjuta need üles. Soovitame Sinul enda jaoks kuulutuse tekst eelnevalt valmis kirjutada.

2. NII VASTAD LEHEST LEHEST LEITUD KUULUTUSELE:
Helista **900 2626**, peale sissejuhatust vali kood **022**. Kuula hoolega juhiseid. Sisesta kuulutuse number millele vastad ja siis ütle oma teade.

3. NII KUULED SULLE SAABUNUD VASTUSEID:
Helista **900 2626**, peale sissejuhatust vali kood **022**. Kuula juhiseid, sisesta oma kõneposti number ja salakood ning kuula Sulle jäetud teateid.

TÄHELEPANU! Meie numbritele saab helistada tavatelefonilt ja kõikidelt mobiilidelt, tingimusel, et telefon on klahvidega ning toonvalimisega. Uued kuulutused ilmuvad ühel päeval laupäevast kolmapäevani Eesti Päevalehes. 9002626 eritariif 0.63 EUR / min. Teenuse osutaja: Indata OÜ.

Naine meest

Töökas naispensionär Tallinnast soovib tutvuda sõbraliku mehega vanuses 70+, kes ei liialda alkoholi ja pakub võimalust toimetada toas ning aias. **68775**

53a. Tallinnas elav kõrgharidusega nooruslik naine soovib tutvuda vaba haritud mehega Tallinnast või Järvamaalt. **68761**

Vaba tallinlanna, 156/54, soovib tutvuda 60-65a. mehega. **68799**

46a. naine soovib tutvuda 40-50a. lihtsa ausa ja tööka alkoholist ja suitsust vaba meesterahvaga. **68790**

66a. naine soovib leida sõpra, mitte kooselu. **68770**

37a. kena sale sportlik lasteta naine Tallinnast otsib elukaaslast. Mees peaks olema maj. kindlustatud, omama korterit Tallinnas, hooliv, rahuliku loomu ja huumorimeelega, soovitatavalt sportlik. **68769**

61/175/77 naine Lõuna-Eestist soovib tutvuda 58-70a. mehega, kes ei liialda alkoholiga. **68751**

Vaba mees aastates 65-70, kes sa elad pigem korteris, kui majas, Pärnus, Pärnumaal või veidi kaugemal ja tunned end üksikuna, võta ühendust peatselt pensioniikka jõudva optimistliku ja noorusliku naisega. **68745**

Üksik heasüdamlik naine otsib sõpra, kes oleks sündinud 16. oktoobril, soovitatav 1950a. **68741**

Eluga toime tulev 66a. naine Tartust soovib kohtuda omaealise mehega. Võin ka elukohta vahetada. **68737**

48a. vaba naine Pärnust soovib tutvuda ausa ja heasüdamliku meesterahvaga, kellele meeldib loodus. Seiklejatel palun mitte tülitada. **68732**

67a. väikest kasvu rõõsameelne töökas naine soovib tutvuda omaealise härraga. **68724**

Sina, pahedeta 70a. või natukene vanem mees, kes sa elad üksi omas korteris Tallinnas, palun helista mulle. Olen 72a. **68722**

60a. kõrgema haridusega tallinlanna, kellel ei ole autot ega maakodu, tutvaks optimistliku üksindust tundva haritud härraga. **68710**

60+ sportlik lesknaine soovib tutvuda heasüdamliku ausa karske vaba härraga vanuses 60+. **68708**

Lihtne, aus, eluga toime tulev leskvanaisa, sinuga soovib tutvuda leskvanaema 74 Tallinnast, et koos elu röömudele ja raskustele vastu minna teineteist hoides ja armastades. **68700**

Naine soovib tutvuda vaba härrasmehega Tallinnast aastates 70+, kellel on oma korter. **68699**

Rõõmsa hingega romantikast puudust tundev naine 50+ tahaks leida kaaslast kelle kaissu pugeb ja vahest ka hellusi jagada. Vanus pole määrav. **68692**

57a. lesknaine soovib leida sõpra-sellist. **68691**

55+ vaba kõrgharidusega erinevate huvidega naine tutvub vaba korraliku ja sõbraliku 58-64a. härraga Tallinnast või selle lähiümbrusest. **68688**

Naine Tartumaalt soovib õnne leida 40-60a. meestega. **68687**

53a. vaba naine soovib tutvuda soome mehega, kes peab lugu teineteise mõistmisest, kunstist ja loodusest. **68683**

44a. üksikuks jäänud töökas naine väikelinnast tutvub sobivas vanuses mehega. **68681**

49a. naine Tartust soovib tutvuda mehega, kes hooliks nii enesest kui ka teistest. Peamine - ole positiivse ellusuhtumisega ja ära nuta taga möödunud. **68679**

Positiivse eluhoiakuga rõõsameelne 62a. tallinlanna soovib tutvuda optimistliku üksindust tundva pikemat kasvu mehega. **68677**

Mees naist

53a. vallaline mees soovib tutvuda kena prouaga. **68743**

42/197 kõhukas ja kergelt kiilakas vana-poiss Tallinnast otsib sellist vanatüdrukut, kes ka leiab, et nüüd ja ainult nüüd on aeg oma pere rajada, lapsed saada ja olla kindlalt truu vaid ühele. **68740**

65a. kindlustatud härra otsib saledat kena tallinlannat, keda hoida, armastada ja ka kaissu võtta. **68788**

73/183/88 alkoholist ja suitsust vaba, suvekodu, autot ja linnas korterit omav üksik mees soovib tutvuda sobivas vanuses lihtsa daamiga püsisuhte või kooselu eesmärgil. **68781**

Mees 60/183/100, viina ja suitsuvaba, soovib tutvuda naiselike kehavormidega naisega Läänemaa esialgu visiitsuheteks. Suvel sõidame automaatkale. **68777**

53a. Soomes elav vaba mees soovib tutvuda kooselu eesmärgil vaba ja ausa naisega. **68762**

50+ pikemat kasvu Tallinnas elav ja töötav meeldiva välimusega härrasmees loodab leida sümpaatset daami, kellega aeg-ajalt kohtuda. **68756**

44a. rõõsameelne Pärnu noormees soovib tutvuda naisterahvaga, kellega aeg-ajalt kohtuda. **68755**

Soomes elav mees, 53/178/88, soovib tutvuda ausa, enda eest hoolitseva saledama naisega kooselu eesmärgil. **68736**

Üksikuks jäänud 40a. mees Lääne-Virumaalt soovib tutvuda naisterahvaga. **68730**

Kuuekümnendates soliidne kindlustatud mees soovib viitsuhet kuni 55a. naisega Haapsalust või lähiümbrusest. **68719**

69a. pikemat kasvu lesk härrasmees, oma auto ja maja kenas kohas, soovib tutvuda sobivas vanuses romantilise naisterahvaga, et vahel reisida ja teatris käia. **68717**

47a. heasüdamlik tore korralik Pärnumaa mees soovib püsisuhet toreda naisega kooselu eesmärgil. Oma maja-pidamine ja auto. **68716**

50a. mees, väegnägi, soovib tutvuda brunetiga, kes samuti kannaks tugevaid prilile. **68714**

60/162/63 karske mees Valgast soovib tutvuda venelannaga aastates kuni 63a, kes on nõus elukohta vahetama. **68713**

Suitsust ja viinast sõltumatu pikem mees tutvub sõbraliku ja optimistliku naisega vanuses 65-70a püsisuhte eesmärgil. Soov. Kes- või Lõuna-Eestist. **68711**

Pahedest vaba 50a. mees soovib suhet naisega. Elan üksi oma korteris Tallinnas, suvel maal. Sobivusel kooselu. **68706**

50+ nooruslik korralik aus enda eest hoolitsev vaba mees soovib tutvuda neljakümnendates saledama kena vaba naisterahvaga, keda hoida, armastada ja kaissu võtta. **68695**

50+ Tallinna härra soovib tutvuda lühemat kasvu rinnaka prouaga. **68694**

18a. noormees Rakverest soovib tutvuda 18-20a. tüdrukuga püsisuhteks. **68672**

54a. vaba mõnus mehelik mees, ei joo ega suitseta, elab üksi Tallinnas korteris, soovib sõbraks-naiseks endast nooremalt saledat naiselike kehavormidega vaba naist. **68666**

47a. mees Pärnumaalt sooviks ellu ühte toredat lille, mis õitseks veel. **68665**

Müük

- Meie tooteid iseloomustab märksõna - vastupidav! Metallriiulid, kasutatud kontori ja poe sisetust. Tähetorni 21-j Tall. E-R 10-17 Kauplusalada APUNEKS OÜ

Teenused

- KAARDID ENNUSTAVAD Tel 900 1727 24h, h 1,09€/min **www.ennustus.ee**
- NÕUANDELIIN tel 900 5020.

Kui elumure vaevab ja vajad hingeabi, anname soovitusi. Vastame eraelu, töö ja tervise küsimustele. Kõne hind 0,97€/min.

Laen

- Laen kinnisvara tagatisel. AS A&O LaenuGrupp. Tartu mnt 29 Tln. 648 6083 **www.aolaenu.ee** Tutvuge tingimustega, konsulteerige asjatundjatega.

Tervis

- Parapsühholoog Ž. Stepanjan aitab alkoholi- ja nikotiinisõltuvuse, ülekaalulisuse, radikuliidi ja stressi puhul. Konsultatsioon. Tel 5858 8910.

TALLINNA KREMATOORIUM

Lahkunu transport krematooriumisse ööpäevaringselt kogu Eesti piires. Tuhastamismatus soodsaima hinnaga. Kõik matuseteenused. KAKS KABELIT. Suurim urnivalik Eestis. Tel 623 8808 24h

www.krematoorium.ee

On lahkunud üks seitsmest vennast

Olgu muld talle kerge

TAIVO LEHTLA

24.12.1943 - 07.03.2013

Mälestavad kuus venda

On elavate maa ja surnute maa
Ja sild nende vahel on armastus
See ainuke, mis jääb
See ainuke, millel on mõte

Kallist poega

ÜLO METSIK

25.03.1945 - 01.03.2013

Leinab Ema

TELEVISIOON

ETV

06.55 Terevisioon

08.55 Holby City haigla: Kuni surm meid lahutab (Inglise 2003)

09.55 Terevisioon*

11.55 Maahommik*

12.40 Püramiidi tipus: Regio uue aja kaardid*

13.10 Rakett 69*

13.40 Pehmed ja karvased*

14.00 Eine murul (Eesti 2011)

14.05 Reisile minuga: Rio De Janeiro karnevalil*

14.35 Jamie Oliveri 30 minuti road: Kanavardad (Inglise 2010)*

15.00 Minu pere (Inglise 2009)*

15.30 ENSV, 2/7: Punane kaelarätt (Eesti 2010)*

16.00 Holby City haigla: Kuni surm meid lahutab (Inglise 2003)*

17.00 Aktuaalne kaamera

17.10 Õnne 13 (Eesti 2006)

17.40 Südameasi: Väljamõeldud ema (Inglise 2008)

18.30 Aktuaalne kaamera

19.00 Ringvaade

20.05 Osoon

20.35 Meie inimesed: Karin

21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm

21.30 Sport

21.40 Välisilm

22.10 Välisilma dokk Jaapani tuumakatastroofi südames (IUSA 2011)

KANAL 2

06.45 Lucky Luke seiklused: Dalto-nite õigus

07.10 Delfiin Flipper: Seitsme kristalli saladus

07.35 Sylvesteri ja Tweety seiklused: Hea sugulane. Väljamüügi imed

08.00 Reporter*

09.00 Roosa teemant*, 66

10.00 Keelatud vili*, 79

11.00 Kodus ja võõrsil*, 5449

11.30 Utta Danella – Šokolaadine suvi* (Saksamaa 2009)

13.30 Doktor Oz: Suhtestress, mis teeb haigeks

14.30 Komissar Rex: Igavese elu jahil

15.30 Punased roosid, 459

16.30 Keelatud vili, 80

17.30 Roosa teemant, 67

18.30 Kodus ja võõrsil, 5450

19.00 Reporter

20.00 Ärapanija

TV3

06.15 Huntik

06.40 Winxid

07.05 Käsna-Kalle Kantpüks

07.30 Beyblade: metallvõitlejad 1, 8: Merci ohtlik lõks

07.55 Kaunis Lola, 130*

08.55 Kirgede torm, 1585*

09.55 Vaprad ja ilusad, 6425*

10.20 Top Shop

10.35 Kälimehed 1, 5

11.35 Monk 3, 12: Hr Monk ja ruumi-puudus

12.30 Kätemaksukontor: Patuoinas 1*

13.30 Kätemaksukontor: Patuoinas 2*

14.30 Vaprad ja ilusad, 6426

15.00 Lena, mu elu armastus, 49

16.00 Kaunis Lola, 131

17.00 Kirgede torm, 1586

18.00 Kätemaksukontor 3, 9: Illusioon 1

19.00 Seitsmesed uudised

20.00 Ment 2, 1 UUS HOOAEG!

23.05 Pehmed ja karvased*
23.30 Südameasi: Väljamõeldud ema*
00.15 Ringvaade*
01.27 ERR-i uudised

20.30 Tohter Olaf
21.30 Mentalist: Ilus punane õhupall
22.30 Mõrvaennetajad: Kummitused
23.30 Ütisalajane: Ihaldusväärsete asjade öö
00.30 Jahtunud jälg: Maa-alused. Katkenud elu
02.15 Kamenskaja*: Kannatanu nimi –eikeegi, 2
03.00 Reporter*
03.50 Ärapanija*
04.15 Rosamunde Pilcher – Teine vaatenurk* (Saksamaa 1996)

21.00 CSI Miami 10, 04
22.00 KINO3 SUUR FILM: Raudmees 2 (USA 2010)
00.30 NCIS kriminalistid 6, 20: Pime tuletamine
01.25 Anarhia pojad 3, 3: Hooldaja
02.10 Ment 2, 1: Muutuste tuules*
03.00 Stop! *
03.25 Au tööle
03.55 Piirideta armastus
04.40 Seitsmesed uudised
05.30 Lena, mu elu armastus, 49*

ETV2, KANAL 11, TV6, KANAL 12

ETV2

07.10 Reporterhiir Marvi Hämmer (Saksa 2007)* **07.30** Suursilm (Inglise 2003)* **07.45** Näh (Inglise 2007)* **07.50** Näh (Inglise 2007)* **07.55** Konn ja sõbrad (Hollandi 2008) **08.05** Looduselust (Eesti 2011)* **08.35** MuinasTee-Vee (Eesti 2004) **09.00** Ringvaade* **09.35** Päikseline itaalia köök, 5/6 (Rootsi 2008)* **10.05** Midsomeri mõrvad (Inglise 2005) **11.40** Taevasambad, 5/8 (Kanada/Saksa 2009)* **12.35** Viinavabrik (Rootsi 2010)* **14.06** ERR-i uudised **16.35** P-Stari sünd (USA 2009) **18.00** Willy Fogiga ümber maailma (Hispaania 1983) **18.25** Ma olen hirmus mutukas: Sajajalgne (Iiri 2012) **18.27** Mina olen loom: Gorilla (Iiri 2006) **18.30** Lastetuba **18.45** Võlukarusell (Prantsuse 2009) **18.55** Tatonka lood (Prantsuse 2010) **19.05** Ruff tegutseb (Inglise 1999) **19.20** Aktuaalne kaamera (viipekeeles) **19.30** Aktuaalne kaamera (vene keeles) **20.00** Jessenin, 10/11 (Vene 2005) **20.50** Reggie Perrin (Inglise 2009) **21.20** Allveelennud, 8/10 **21.30** Jüri Üdi klubi **22.20** Öö kuumuses (USA 1967) **00.10** Neli tankisti ja koer, 8/21 (Poola 1966) **00.55** Midsomeri mõrvad* **02.36** ERR-i uudised

Kanal11

06.15 Totaalne ärkamine! **09.00** Doktor Oz* **09.55** Ellen* **10.50** Piinlikud tõved **11.20** Superlapsehoidja* **12.10** Top Shop, 43 **12.25** Aiadetektiivid* **13.25** Aiadetektiivid* **14.25** Südametukse, 151 **15.15** Südametukse, 152 **16.10** Superlapsehoidja **17.05** Naistekliinik, 111 **18.00** Doktor Oz **19.00** Eesti vs. Jõekalda **20.00** Ellen **21.00** Eelmise suve saladus 2 (USA 1998) **23.00** Põrgulikud kõõgid **00.00** Reporter **00.50** Naistekliinik*, 111 **01.35** Eesti vs. Jõekalda* **02.25** Eva Luna, 44 **03.15** Doktor Oz **04.00** Doktor Oz* **04.45** Reporter*

TV6

06.00 Hommikuraadio **09.00** Seitsmesed uudised. Nädalalõpp **09.30** Kodu keset linna 3, 23 **10.00** Kutsuge kobra 11 7, 95 **11.00** Sõdalase tee **12.50** Victoria püssi ja panniga 1, 1 **13.20** Top Shop **13.30** Kodu keset linna 3, 24 **14.00** Farscape – kosmoses kaotsis 2, 30 **15.00** Kutsuge kobra 11 7, 95 **16.00** Kolmas kivi Päikesest 3, 61 **16.30** Top Gear 17, 5 **17.30** Kutsuge kobra 11 7, 96 **18.30** Simpsonid 17, 15 **19.00** Perepea 6, 10 **19.30** Seksisemud 1, 11 **20.00** Kolmas kivi Päikesest 3, 62

HOROSKOOP

JÄÄR Võimalik, et koged midagi lõksutaolist. See võib olla ka ainult su enda mõte, mis su tahte justkui lõksu püüab ja sind sellega blokeerib. Iseendas ja oma võimetes kahtlemine on kõige suurem blokeerija.

SÖNN Kerge on leida vaheldust ning seega ka abi rutiini ja igavuse vastu. Tuleks siiski jälgida, et olukorrad liiga pööraseks ei läheks!

KAKSIKUD Eelolevad päevad kujunevad keeruliseks, kui pead suhtlema isikutega, kel on sinu üle mõjuvõim. Sel juhul tunned, et ei saa kasutada oma vabadust.

VÄHK Sündmused ei anna sulle aega pikalt mõelda. Seega tuleks püüda igale uuele olukorrale kohe reageerida.

LÕVI Hakkad ehk asju uues valgu-ses nägema ning see lubab leida ka uusi lahendusi. Mõistukõned ja sümbolid pakuvad sulle pinget.

NEITSI Igasugune partnerlus võib olla sulle äärmiselt kasulik. Loo sidemeid vajalike inimestega, sõlmi lepinguid, leia endale liitlasi.

KAALUD Keegi, kellega täna kohtud, võib sundida sind suuremale konkreetseusele ja selgusele. Poolikud ideed ja ebamäärased plaanid pannakse nüüd proovile.

SKORPION Su loovus on kõrge, mistõttu pakub loominguline tegevus hetkel pinget. Nagu üldse kokkupuude kunsti ja kauni ümbrusega.

AMBUR Oled pisut ebalev ja endas kahtlev, ent see ei tähenda, et sa ei võiks olla edukas. Pead lihtsalt leidma enda jaoks õige tasakaalu. Energiat annavad hetkel ka müstilised elamused, aga ka hea film, muusika ja kunst.

KALJUKITS Rohkem on suvalist sebmist, infomüra, ootamatuid kohtumisi või külaskäike. Saad mõne kirja, kuuled või loed midagi põnevat.

VEEVALAJA Kõige tugevam jõud on positiivne mõte. Kõik muu tuleb iseenesest. Võid täna kogeda midagi tähendusriikast, kummalist.

KALAD Ülitugev Kalade märgi mõju tekitab soovi vee kohal lennata. Niisama ujumine tundub igav ja ängistav. Kui oled klaverimängija, siis sulad klaveriga ühte.

ILM

Esmaspäev -9...-3
Lääne- ja edelatuul 3-8 (12) m/s

Teisipäev -8...-2
Lõunakaare tuul 2-8 m/s

Kolmapäev -8...-2
Lõuna- ja kagutuul 5-10 (14) m/s

Neljapäev -8...-2
Edela- ja läänetuul 3-9 m/s

RISTSÕNA

	E. VILDE TOIMEATUD AJAKIRI ISTUTATAV TAIM	L.-AMEERI- KA ULUK- KAAMEL- LANE- VENELASE HURRAA	PITS VIINA KUUKLASSE KEERATUD JUUKSED	ÜKS ABIELU- POOL TEISE SUHTES TEISIPÄEV	ENDINE RAHVASTIKU- MINISTER MEHENIMI	ALGUL NAHK (inglise k.)	EESTI TELE- GRAAF- AGENTUUR KOSK SOOMES	... AEGAL EESTI KUL- TUURKAP- TAL ENO KURKULIUS TEGEVJUHT	ARGOON MALETAJA KOLLA- NOKK
TIKU- VOILEIB									
HEKTAR									
KIPSI ERIM									
AIDAKEI									
RONITAIM									
...KINDLUS- TUS									
PESU- PULBER									
OMETIGI									
1006.									
KUUR									
JAMAICA SPRINTER ... BOLT									
PÄASETAHT SANATOO- RIUMI									
VÄÄVEL-									
IRAANI UUDISTE- AGENTUUR NÄTS									
ŠVEITSI OSARIKI									
LIND									

ERKKI KÕLU PÄEVAANEKDODIID

•• Telefonikõne:
„Halloo, doktor! Aidake, palun, mul on tugev kõhulahtisus! Ma ei saa WC-potilt korrakski üles tõusta!”
„Kullake, teile pole vaja arsti, vaid psühhiaatrit – kes siis potilt üles tõuseb, kui tal kõht lahti on?”
•• Juudi naine pahandab oma mehega:
„Moiša, sa läksid prügiämb- rit välja viima ja jäid kolmeks tunniks ära!? Kolm tundi viid sa ämbrit hoovi! Kuidas niimoodi võib?”
„Saara, rahune! Mul õnnestus see ämber maha müüa!”

•• Teatrikülastaja tahab keset etendust väljuda. Teda peatab uksehoidja:
„Vabandage, härra, aga miks te ära lähete? Kas etendus ei meeldi?”
„Ei, miks? Suurepärase eten- dus!”
„Või ei kanna näitlejad rolle välja?”
„Ei, väga head rollid, hiilgav lavaline koostöö!”
„Võibolla siis dekoratsioonid...?”
„Fantastilised! Lihtsalt fantasti- lised!”
„Aga miks siis ometi?!”
„Teate, kuidagi oõvastav on suures saalis ihuüksi istuda...”

SUDOKU Pappocom

Lahendused ja vihjed: www.sudoku.com

	1				7	
		4			6	
7		8	1		9	4
			9		5	
1	5					4
			4		3	
3		9	6		2	1
		1			7	
	6					3

Sudoku EPL-i veebiväljaandes

Mängi: www.epl.ee/sudoku

SUDOKU reeglid

•• Täida tühjad kohad numbritega 1 kuni 9. Numbrid 1 kuni 9 peavad esinema igas 9 veerus, igas 9 reas, igas 3 x 3 ruudus. Igas reas, igas veerus ja igas 3 x 3 ruudus võib iga number esineda ainult ühel korral.

Eelmise mängu lahendus:

4	9	5	1	7	6	2	3	8
3	7	1	8	5	2	4	6	9
8	2	6	9	3	4	7	5	1
5	1	4	2	6	8	9	7	3
9	8	7	3	4	1	6	2	5
2	6	3	7	9	5	8	1	4
6	3	9	4	1	7	5	8	2
1	5	8	6	2	9	3	4	7
7	4	2	5	8	3	1	9	6

Taristu

OTT VALLIK

Dilbert

SCOTT ADAMS

4 9 5 1 7 6 2 3 8
3 7 1 8 5 2 4 6 9
8 2 6 9 3 4 7 5 1
5 1 4 2 6 8 9 7 3
9 8 7 3 4 1 6 2 5
2 6 3 7 9 5 8 1 4
6 3 9 4 1 7 5 8 2
1 5 8 6 2 9 3 4 7
7 4 2 5 8 3 1 9 6

Urmas Laansoo
Tallinna botaanikaäed

Lõikelille eest hoolitsemine

Koju toodud lõikelill tahab enne vaasi panemist pool tundi kuni tund ümbris-kiles ja väheses vees toibuda. Alles seejärel võib ümbriskile eemaldada ja asetada kimbu veega täidetud vaasi, kusjuures vette ulatuvad lehed on vartelt parem eemaldada. Näiteks tulbid püsivad paremini väiksemas koguses vees. Seda tuleks aeg-ajalt asendada, kuna

taimed tarbivad vee ära. Et imamispid oleks värske, lõigatakse varte alumine osa terava noaga umbes sentimeetri võrra lühemaks. Lilled säilivad paremini, kui need ööseks koos vaasiga jahedamasse kohta tõstetakse. Lõikelilli ärge jätke otsese päikese kiirguse, tulise radiaatori või tömbetuule kätte.

Orhideede näitusmüük

17. märtsini toimub Jardini aianduskeskuses kevadine orhideede näitusmüük „reis ümber maailma“, kus on väljapanekus ja müügis üle saja eri sordi. Suur rõhk on kuukingadel, mis on saanud nime tuntud kohtade järgi maailmas, aga esindatud on ka valgeid kuukingi eri sortidest.

Fotod: Vallo Kruuser

Troopilised orhideed pakuvad nii silmailu kui ka maitseelamusi

Värvilised orhideelised vajavad kasvamiseks üldiselt sooja temperatuuri ja palju päikest.

Katleia (*Cattleya*) perekonnas on 41 liiki Kesk- ja Lõuna-Ameerikas kasvavaid taimi, mis kannavad isegi rahvuslille tiitlit – nimelt on kolumbia katleia (*Cattleya trianaei*) näiteks Kolumbia riigi rahvuslill.

Katleiad kasvavad epifüüdin puude võrades, moodustavad varremugulaid, mille tipu kinnitub kuni kolm lehte. Enamasti on ühelehelise võsuga liigid suuremate õitega kui need, mille varrel on rohkem lehti. Õite suurus võib ulatuda aga mitmekümne sentimeetrini, suurimad õied on kuni 20 sentimeetrise läbimõõduga, väiksemaid on aga õisikus rohkem. Just suurte ja uhkete õite tõttu nimetatakse katleiat ka nõõpauguorhideeks, sest õisi kantakse kuue revääri kaunistusena. Õitsemiseks vajab lill 18–23 soojakraadi ning võimalikult valget kohta. Neile meeldib, kui taimed suveks õue varjulisse kohta viiakse. Õine jahedus ja temperatuuri kõikumine karastab taimi ja soodustab õisikupungade teket.

Õitseb kord aastas

Erinevalt kuukingast õitseb katleia lühemalt aega ja enamasti vaid kord aastas. Seda tavaliselt hilissügisel, talvel või kevadel. Pärast õitsemist võib taimi ümber istutada õhurikasse puukorbatükke sisaldavasse substraati ning vanu ja tihedaks kasvanud taimi võib paljundamiseks ettevaatlikult jagada. Et aga jagatud katleia paremini õitseks, tuleks talle jätta vähemalt viis vart.

Taimi väetatakse kuni kaks korda kuus orhideeväetislahusega. Kastmise sagedus sõl-

tub kõige rohkem ruumi temperatuurist ja juurte rohkusest. Enamasti piisab, kui teda kuni kaks korda nädalas kasta või vannitada. Eriti hästi mõjub lehtede piserdamine sooja puhta veega, kuid seda peaks tegema arvestusega, et lehed pimedaks ajaks kuivada jõuaksid.

Dendroobium (*Dendrobium*) on 1250 liigiline tohutu suur orhideeliste (*Orchidaceae*) sugukonda kuuluv taimeperekond. Nende looduslik kasvukoht on troopilises Aasias,

Ludiisia lepib ka sellega, et kasvab varjusel põhjapoolsel aknalaua.

Austraalias ja Vaikse ookeani saartel. Üllataval kombel on dendroobiumid populaarsed mitte ainult lõike- või poti-taimena vaid ka toidutaimena. Just hariliku dendroobiumi (*Dendrobium bigibbum*) õisi süüakse ja kasutatakse toitude kaunistamiseks.

Dendroobiumi perekonnas on jaheda- ja soojalembeseid liike ning seepärast tuleb uut taimi ostes kindlaks teha tema õige nimetus, et hiljem vajadusel kasvatamise kohta lisainformatsiooni hankida. Kui harilik dendroobium on pärit Põhja-Austraaliast või Paapua Uus-Guineast, on ta soojalembene ning tahab kasvamiseks 18–23 soojakraadi. Väärisdendroobium (*Dendrobium nobile*) tunneb end mõnusaalt 15 kuni 18 soojakraadiga, Ida-Austraaliast pärit kivilidel kasvav Kingi dendroobium (*Dendrobium kingianum*) on aga vastupidi jahedalembene ja tahab ruumi temperatuuriga +6 – +16°C.

Suveks peaks Kingi dendroobiumi aga kosumiseks õue varjulisse kohta viima. Märtsist juulini on aga sobiv aeg noore lisataime eraldamiseks või vana kogumiku jaotamiseks. Paljundamiseks mõeldud lisataimi moodustab ta vartele sageli.

Suveks taim õue

Viimastel aastatel on plahvatuslikult hoogustunud dendroobiumiaretus, mille tulemusena on saadud valgete, helekollaste, roosade, purpursete ja mitmevärviliste õitega taimi hübriide. Nad vajavad kasvamiseks valget, õhurikast ja talvel jahe-dat ruumi.

Ludiisia (*Ludisia*) on orhideeliste sugukonda kuuluv üheliigiline taimeperekond, mida kasvatakse eelkõige tema kauniste sametiste lehtede pärast. Ludiisia (*Ludisia discolor*) looduslik kasvupaik on Kagu-Aasias ja Malaisia lääneosas maapinnal. Õied on taimel valged, ent sordid on väga erineva lehe värvuse ja mustriga. Ludiisia kasvab ühtviisi hästi nii jahedas kui ka soojas ruumis ja lepib ka varjulise põhjapoolse aknalauaga. Ümberistutamise ajal on ludiisia substraadile hea lisada turbasamblatükke ja puusütt. Vanemaid taimi saab kodus ise ettevaatliku jaotamise teel edukalt paljundada. ●

- 1- Dendroobium.
- 2- Katleia.
- 3- Ludiisia.